

ԲԱՏՆԻԻՄԱ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ

ՀԱՖԹԱԼԸԳ ՂԱԶԵԹԱ

ՃԻԼՏ 1

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՄԱՐՏ 4, 1911.

ՆՊ 10

ՊԵՆՏԻ ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

ՈՍՄԱՆԼԸԸԳ ԻԶԻՆ ԹԱՐԻԳ Ի ՆԷՃԱԹ

1.

Տէհրէրտէն պէրու միւզմին պիր խաս-
թալըգ հալ ու հէյէթի քէսպ էթմիշ օլան
մարուֆ Շարգ մէսէլէսի հալլ ու թէսվիյէ
օլունմագ իչին թէքրարէն մէյտանը միւ-
զաքէրէյէ գօնուլմուշ տըր : «Խասթա ա-
տէմ»ին միրապընա գօնմագ վէ պու մէմ-
լէքէթատէն պիր հիսսէ ալմաղը տիւչինէն-
լէր շիմտի տէ էքսիք տէյիլ տիրլէր, շու-
գատար քի էսքի միւշթէրլէրիմիզ մու-
հարէպէլէր նէթիճէսինտէ օրաու գուվլէ-
թիյէ պու միւլքտէն հիսսէ ալըրլար խաի.
շիմտիքիլէր խէ տահա էմին պիր թարիգ
պուլմուշ օլուպ, քէնտիլէր գան տէգըմէ-
յէրէք անճագ պիղէ պիրի պիրլէրիմիզին
գանընը տէգըտիւրիւպ, պիզի իչէրտէն
ղաիֆլէնտիրէրէք քէնտի հիսսէլէրինի ալ-
մագտա տըրլար : Ապտիւլ Համիտ էյա-
մինտա մէսէլէք պու խաի : Շիմտիքի ահ-
վալմըզը պու նօզթա ի նազարտան տիզ-
գաթլէ թամիզ էտէրսէք անտէ ճա-
մալիւմ վէ միւլէվլէշ պիր հալ միւ-
շահատէ էտիլմէքտէ օլուպ, պու խէ
թէճվիլ էտիլէմէզ. մուայլէն պիր մէսէլ-

լիմիզ օլմագ կէրէք տիր : Շիմտիյէտէք
պու միւլէպպէք մէսէլէ իլէ օղրաշմագլըզը
պիզ էվրօփա տիվլիւմաթլարընա թէրք էյ-
լէմիշ խաիք, լաքին տօղրուտունը արար ի-
սէն պու մէմլէքէթ էհալիսի քէնտիլէր ի-
չին փէք մուհիմմ վէ հայաթի օլան շու-
Շարգ մէսէլէսինի պիզլաթ քէնտիլէր քէն-
տի էլլէրիլէ հալլ ու թէսվիյէ էթմէք
կէրէք տիրլէր :

Իմտի պիզ պու մէսէլէյի նասըլ հալլ
էտէպիլիլիլ :

Պու յիւալա պիզիմ վէրէճէյիմիզ ճէ-
վապ շու տըր . Պիզ Շարգ մէսէլէսինի,
էվլէլա՝ Մէմլէքէթիմիզտէ պուլունան ա-
նասըրը մուխթէլիֆէ արաւընտա հագիզի
պիր իթթիհատ հասըլ էտէրէք, վէ սա-
նիէն, Մէարըֆը միւնասիպ թարիգ վէ տէ-
րէճէտէ թամիմ էտէրէք հալլ էտէպի-
լէճէյիլ :

Էվվէլա. Անասըրըն իքքիհասը.—

Շարգ մէսէլէսի Սալիպիյուն էյամընտա
պաշլատը, վէ մալիւմ օլտուղու վէճհ իւզ-
րէ Սալիպիյուն մուհարէպէլէրինէ էվրօ-
փայը սէվգ էտէն շէյ՝ պու մէմլէքէթտէ
պուլունան խիսթիյանլարըն Միւլիմանլար
թարաֆընտան թէատտիյէ մարուզ գը-
լընմալարը խապէրի խաի : Վէ թա պու
կիւնէ գատար Թիւրքիանըն ումուրը աու-

խիլիյէսինէ միւտախէլէ էտէն հէր պիր էպրօփա տէվլէթի՝ մէմլէքէթտէ պէօյլէսի հալլարըն վուգուընը օ միւտախէլէյէ պիր միւնասէպէթ մագամընտա իրաէ էտէր : Պունուն պէօյլէ օլմասընա միւնասէպէթ վար եա եօզ ֆարզ էթմէզ, էմրի վագը պէօյլէ տիր : Շու հալտա պու տավանըն քէօքիւնիւ քէսմէք իչիւն իւք չարէ, պու մէմլէքէթտէն անասըր տավասընը ըէֆէթմէք տիր : Պու տիյարըն հէփի էհալիսի Իպլամ օլտա, եա հէփիսի Խրիսթիյան օլտա երինէ պու տավա պիթմէզ, զիրա պու մէմլէքէթտէ տինտէն պաշգա գավմիյէթ ֆարգը տախի վէք մուհիմմ պիր մէսէլէ տիր : Պու մէմլէքէթի էպրօփա տէվլէթլէրինին պիրինին թահթը իտարէսինէ գօյսան ետիսու օնու փարչա փարչա թագսիմ էթսէն երինէ մէսէլէ հալլ օլունմաղ : Մէսէլէնին հալլը իչիւն եալընը պիր թարիգ վար, օ տաանասըրը միւս թէլիֆէնին իթիլաֆ վէ իթթիհատը արր : Իլանը մէշու թիյէթին իւք կիւնլէրինտէ պունըն սըհէթինէ պիր աղ վագըֆ օլտուգ, լաքին օ վագթտան պէրու պու տա կէօղիւմիւզ էօնիւնտէն չէօլլէրտէքի էլլամ ու սալլամ մէնզարէլէրի կիպի թէպաիւտ էտիպ զաիլ օլույօլար :

Պու իթիլաֆ վէ իթթիհատ էօնիւնտէ իւչ պէօյլէք մանիլէլը պուլունմագտա տըր, պիր Թիւրքլիք, պիր Միւսլիմանլըգ, պիր տէ Խրիսթիյան գավմարըն միլլիյէթ տալարըն : Թիւրքլէր պու տիյարտաուզըն պիր միւտտէթ միլլէթի հաքիմէ մագա մընտա պուլունմուչ օլտուգլարը վէ շու սօն ինզիլապտա կէնճ Թիւրքլէր պէլլի պիր ուլ օյնամըչ օլտուգլարը իչիւն պաղըլարըն զաննընճա Թիւրք վաթանտաշարըմըլ արաւընտա խաարէի հիւքիւմէթճէ պիր ըիւճհանիյէթէ, պիր թէֆէվիլիւզէ տօղլու մէյլ ու արզու միւշահէտէ օլունմագտա տըր : Օսմանլըլը Թիւրքլիք, Օսմանլըլանմաղը Թիւրքլէշմէք զանն էտէլէր վար տըր : Այտըն մէպուսու էօպէյտուլլահ էֆ. կէչէն

հաֆթա հազգ Եօլ զաղէթասընտա պու խուսուսը կիւզէլ իզահ էթմիշ խաի(*) : Թիւրք վաթանտաշարըմըլն գալպինտէ պու հիւս ֆիլվազը պուլունմասա պիլէ, տիկէր անասըր անլէրին պաղը մուամէլէլէրինտէն պու նէթիճէյի խաթիտլալ էտիյօլլար : Մէշու թիյէթ քիպէսի թահթընտա Թիւրքլիք իլէրի սիւրիւլիւյօր տէյու տիւչիւնիւյօլլար : Պու տիւչիւնճէ՝ տիկէր անասըրը մէշու թիյէթտէն սօղուտույօր :

Պաշգա պիր մանիլէ Միւսլիմանլըգ տըր, տէտիք : Պիր գաչ այ մուգատտէմ Անատօլույա օլան սէյյահաթըմըլտա, օլտուգճա էֆքետարը միւնէվլէրէ սահիպի պիր հօճա տօսթումուզ իլէ սիյասի մէսէլէլէր հազգընտա գօնուշույօր իտիք : Իքիմիլ տէ Միւսլիմ վէ Խրիսթիյան վաթանտաշարըն արասընտա իթիլաֆ հասըլ էթմէնին լուզումընտան պահս էտիյօր իտիք : Էսնաի միւտահէպէտէ պիլ միւմաիլէյհին նազարը տիգգաթընը «Օսմանլը» թապիրինէ պու կիւնլէրտէ վէրիլէն եէնի մանայա ճէլպ ու տավէթ էտիպ՝ «Հիւքիւմէթ թապիրի չիմաիյտէք արամըլտա տինի պիր մանայը հաիլ խաի, Օսմանլըլըգ՝ Միւսլիմանլըգ իչիւն տուրուր խաի, լաքին չիմաի մէզքիւր թապիրլէր եէնի մանայը հաիլ տիրլէր, հիւքիւմէթ պու մէմլէքէթին պիւթիւն էհալիի իչիւն տուրույօր վէ Միւսլիման, Խրիսթիյան ճիւմլէմիլ օ հիւքիւմէթէ, օ Օսմանլըլըգա միւշթէրէք իլ», տէտիմ իտէ, հօճա էֆ. «Խայր, Գրիգորեան էֆ. օնտա եանրըյօրտունըլ, եէնի պիր մանա տէմէյէլիմ, հալա օ թապիրլէր էւքի մանալարընը հաիլ տիրլէր, անճագ պիլ եէնի անլայօր իլ : Զիրա երինէ հիւքիւմէթ Խալամ հիւքիւմէթի տիր, վէ Խալամիյէթ իչիւն տիր», տէտի : Կէչէնլէրտէ Հիւսիմէք զաղէթասընտա Օսմանլըլարը իճրաաթա տավէթ էթմէք իւզրէ գալէմէ ալընմըչ

(*) Պու պէնսին պիր զլամընը պու նուսիլէմիլգտէ տիկէր պիր մահալտա իգթիպաս էյէմիշ իլ :

պիր գաչ պէնտ նէշր օլունտու, պիւթիւն պահալար «Տին գարտաշարում», «էյ Միւս լիման», «էյ Թիւրքլէր», նիտալարը իլէ տօլու խաի: Տօնանմա թէտարիքինէ, մէա-րըֆըն թէրվիճինէ, տիւլմէնլէրէ գարշը մուհարէպէյէ Օսմանլըլար՝ Միւսլիմանլար վէ Թիւրքլէր մագամընտա տավէթ օլու-նույօրլար խաի: Շու միսիլլիւ հալլար կէօս-թէրիյօրլար քի, հալա էհաիմիզ արասըն-տա թէյիտ էտիլէն ֆիքր միւսլիմ վէ զայրի միւսլիմ ֆարզը տըր, հալա Օսմանլըլըզ Իսլամլըզլա միւթէրատըֆ պիր թապիր տիր:

Պիր մանիէտէ պիզ Խրիսթիյանլար արասընտա պուլունմագտա տըր: Պիզ տէ պու իքի մանիէ էօնիւնտէ մէֆթուր օլա-րադ՝ խըրդամըզը պաշըմըզա չէքիպ տուր-մագ վէ հէր քէս քէնտի միլլի վէ քիլիսէ-վի իմթիյազաթ չատըրը ալթընտա կիզ-լէնմէք իսթէյօր իզ: Պու չէյ աաիսի մէշ-րութիյէթին մուլաֆֆագիյէթի էօնիւնէ տիկէր պիր մանիէ իզամէ էաիյօր: Պիզէ կէօրիւնիւր քի Թիւրք վէ Միւսլիմ վա-թանտաշարըմըզըն թէաասիւպ նէթիճէ-սինտէ մէյտանա կէթիրտիքլէրի մանիէլէրի օրթատան գալալըմագ էալլընըզ օնլարըն վազիֆէսի իմիշ կիպի պիզլէր տէ կէրիտէն տուրուպ սէյր էաիյօր իզ, վէ պու շօլի-նիզմին վէ տինի թէաասիւպիւն թապիի վէ զարուրի նէթիճէսի պու միլքին խա-րապ վէ մահվ օլմասը օլտուլունը կէօրէ-րէք մէյուս վէ մէֆթուր նաղար իլէ միւս-թագպէլէ պազըպ տուրույօր իզ, տիւլիւն-մէյօր իզ քի պու միլքին խարապը պի-զիմ տէ խարապըմըզ տէմէք տիր:

Իշթէ պու իւշ մանիէ օրթատան գալգ-մատըզճա պու մէմլէքէթտէ հագիգի ի-թիլաֆ վէ իթթիհատ հասըլ օլմազ, վէ հագիգի իթթիհատ հասըլ օլմազ խա-պու մէմլէքէթ էճնէպիլէրին թէհտիաին-տէն ազատ օլամազ:

Իմտի Թիւրք վաթանտաշարըմըզ էմին օլմալը տըրլար քի, պու մէմլէքէթի էալլը-

նըզ Թիւրքլէր էլի իլէ խտարէ էթմէք վագթը կէչմիշ տիր: Էօպէյտուլլահ էֆ.նին պույուրաուղու կիպի պու մէմլէքէթ Թիւր-ֆիալըզտան չըգմիշ վէ «Օսմանլը», եէնի մանաուտ Օսմանլը օլմուշ տըր: Սիյասի հուրիյէթ վէ իմթիյազլարընա ույանմըշ օլան Բում, Էրմէնի, Արնավուտ, Արապ, արթըզ Թիւրք թէպասսը օլամազլար: Վէ էկէր պու մէմլէքէթին Թիւրք ունտուրը հաքիմ վէ նէճիպ պիր լուհ իլէ տիկէր անասըրը պիրի պիրլէրինէ մէզճ էաիպ, ճիւմլէսինտէն քէնտի խամի թահթընտա (էանի Օսմանլը խամի իլէ) պիր եէնի միլլէթ հուսուլա կէթիրէպիլիր խաէ, Թիւրք գալմիւ-նըն թարիսինտէ Թիւրքլէրին իճրա էտէպի-լէճէյի էն պէյիւք զաֆէր վէ ֆիւթիւհաթ պու օլաճագ տըր:

Քէզալիք Միւսլիման վաթանտաշարը-մըզ պիլմէլի տիրլէր քի, նէ հիւքիւմէթ զօրու իլէ նէ տէ «Կեալըր գըրմագ» վէ պու մէմլէքէթտէն Խրիսթիյան ունտուրը մահվ էտէմէզլէր: Վէ պու ասը՝ սիյասի-յաթլէ աինին պիրի պիրինտէն այրըմասը ասըր օլտուղու միւնասիպէթլէ, նէ Իսլամ՝ Խրիսթիյանա, նէ Խրիսթիյան՝ Իսլամա, նէ տէ էհլի տին պիր տինսիզէ քէնտի իթի-գատ էա ագաիսինի ճէպըէն թագտիմ էտէմէզ: Տին պահարնտա հէր քէս հուրը տըր: Պունը հէր աին գապուլ էաէր: Պիզ պիր ազ տահա իլէրի կիտիպ տէյէճէյիզ քի, Իսլամլար Իսլամիյէթտէ պիր թագըմ էիւքսէք ֆիքրլէր պուլունտուղընը, քէզալիք Խրիսթիյանլար Խրիսթիյանլըզտա էիւքսէք էֆքեար պուլունտուղունը խտաիա էթմէք-տէ օլտուգճա, նիշիւն հէր իքի աին թա-պիլէրի, հէր իքի թարաֆ տաիսի, քէնտինին էյի օլան սէրմայէլէրինի պու միւշթէրէք վաթանըն թէալիսի վէ իհեասը իշիւն օր-թայա գօմասընլար:

Պու մէմլէքէթին Խրիսթիյան էհալիսի տէ պիլմէլի տիր քի, Բում, Պուլլար, Էր-մէնի վէ ասիր Խրիսթիյան գալմլար տէհը-

լէրտէն պէրու քիլիսէ ճիհէթինտէն իթ-
թիֆագ էտէմէտիքլէրի հալտա , պու կիւն
քիլիսէճէ վէ միլլէթճէ ֆարգլարընը պէր
թարաֆ էտէրէք տիկէր պիր ճիհէթտէ
հանի սիյասիյաթ վէ մէարըֆ ճիհէթինտէ
իթթիֆագ էտէպիլիլլէր վէ էթմէլի տիր-
լէր : Վէ պու իթթիհատտա նէմա պուլ-
մագ իչիւն նէ Եունանըն , նէ Պուլլարիս-
թանըն , նէ Ալմանիանըն նէ աէ Լնկիլթէր-
րանըն հիմայէսինտէ մուվաֆֆագիյէթ պու-
լուրլար , անճագ էկէր քէնտի արալարընտա
վէ պու մէմլէքէթտէ պուլունան տիկէր
անասըր իլէ խարէ ի մէչուլթէ թահթըն-
տա իթիլաֆ վէ իթթիհատ էտէպիլիլլէր
խէ , Եէկեանէ թարիզ ի նէճաթ ճիւնլէսի
իչիւն իլլթէ օ օլաճագ արը : Պինաէն ա-
լէյհէ էկէր թիւրք Եա Արապ , Եա Միւս-
լիման Եա Եէհուտի , Եա Քիւրտ պու ի-
թիլաֆա մանի օլուրտա անլէրէ կիւճէնիպ
Յոլման փէյլամպէր կիպի կէրի չէքիլէրէք
տիյարըն խարապ օլմասընա վէ էճնէպիլլէր
արասընտա թագսիմ օլունմասընա պէքլէ-
մէլի տէյիլ իզ . անճագ պիւթիւն ազլ ու
ֆիրատէթիմիզի գուլլանըպ անլէրի պու ի-
թիլաֆ ու իթթիհատա սէվզ էյլէմէնին
Եօլլարընը պուլմալը իզ վէ պունը քէնտի .
միլ իչիւն հայաթի պիր ֆարզը այն ատտ
էթմէլի իզ :

Մէմլէքէթիմիզէ կէօզ տիքէն տէվլէթ-
լէրի պիրի պիրլէրինէ տիւչիւրէրէք թէհլի-
քէնին էօնիւնիւ ալմագ մուվագգաք պիր
թարիզ ի նէճաթ արը , լաքին պուրտաա
ազվամը միւլթէլիֆէտէն իպարէթ պիր
Մէմալիք ի Միւլթէթէհիտէ ի Օամանիյէ հու-
սուլա կէթիլլէրէք Էվրօփա ազընթըրը էօ-
նիւնէ պիր անասըրը միւլթէթէհիտէ սէսու-
տի չէքմէք պու էն միւլէսիւր վէ էն զի-
յատէ սապիլթ վէ գաիմ պիր մէպէք
օլուր :

ԱՆՎԱԼ Ը ՆԱԶԸՐԷ

Ազգապէսարան մէսէյէսի . Պու կիւն-
լէրտէ Փրօֆ . Թումայան Անեսաքերտէ
«Փրօթէսթան ճէմաաթըն Սահմանադրու-
թիւնը վէ Խաթանպօլտա իճթիմա էտէճէք
մուրախաալար մէճլիսի ,» սէրլէվհաար ալ-
թընտա պիր սըրա պէնալլէր նէչր էտիպ ան-
լէրտէ Փրօթէսթան ճէմաաթ իչիւն լազըմ
կէլէն նիզամնամէնին Եսապարընը թարիֆ
վէ իզհաէ էտիյօր : Պունլարը թէրճէմէ վէ
վէ իզթիպաս էտիպ , Բահնիւմաա տէրճ
էյլէյէճէյիլ , (իւք գըսմը պու Նուսիէմիլ-
տէ միւնտէրիճ տիր) Վէ իւմիտ էտէրիլ քի
գարիյունըմը անլէրի տիզգաթլէ միւլթա-
լաա էտէրլէր : Վէ պու խուսուտաա պէյանը
էֆքեար էթմէյէ մուգթէտիր օլանլար քէն-
տի միւլթալաալարընը Բահնիւմա վաարթա-
սըյլէ էհալիմիլ հուզուրընա վազ էթմէյէ
չալլըլլար : Մէսէլէ՝ ճէմաաթլարըմըն ա-
րիլ ու ամիզ միւլթալաալարըն տէյէն պիր
մէսէլէ տիր , վէ անտէ էյլէ ճիհէթլէր
վար արը քի , անլէրի էճնէպի տիյարտա
թէմէքքիւն էտէնլէրտէն զիյատէ պու մէմ-
լէքէթտէ ուաքին օլանլար անլայապիլլիլլէր :
Վազաա նիզամնամէ մէսէլէ՝ պու կիւն
տէրհալ հալլ ու թէսվիյէ էտէպիլլէճէյի-
միլ պիր մատտէ տէյիլ իսէ տէ , Փրօֆ .
Թումայանըն պույուրտուլու կիպի միւլթա-
լէասընա տէր հալ պաչայաճաղըմը պիր
մէսէլէ տիր : Վէ սէվլինիլլիլլ քի անը Փրօֆ .
Թումայան կիպի մուգթէտիր պիր զաթ
մէյտանը միւլթաքէրէյէ վազ էյլէմէքտէ
տիր :

Ուշուրալ ի մէճագի . Պիր խուսուտաա
պէյանը Էֆքեար էթմէնին իքի թաքիլի
վար արը , պիրի հագիգի տիկէրի մէճա-
գի : Պիր չէյ ֆէնա իսէ անա տօղրուտան
«Ֆէնա տըր ,» տէր իսէն պու հագիգի օ-
լուր , լաքին «Պու նէ կիւզէլ պիր չէյ»
իմիլ :» տէյէրէք անըն ֆէնալըլընը իմա
էտէրտէն պունա մէճագի տէնիլլի : Պիրի-

նին եափտըղը իշի պէյնմէջ իսէք, պա-
զէն «Պու եափտըղն իշ տէ ամմա կիւզէլ
օլտու,» տէյէրէք հիսսի նախօշնուտիմիդի
պէյան էտէր իղ: Էյրի պիւյրիւ չէքիւմիշ
պիր խաթթ իշիւն, «Պունը ճէտվէլ իլէ՞
մի չէքտին. նէ՞ տօղրու պիր չըղկը,» տէր
իղ: Պու սուրէթլէ պէյանը էֆքեար էթ-
մէյէ պազէն մահիթաւայ էթմէֆ տէ տէնի-
լիր: Պու ուսուլ թէնգիտ վէ մուախէզէ
սըրասընտա պազէն փէք միւէստիր օլուր:
Մէսէլա Գարմէլ տաղընտա Պաարն քեա-
հինյէրի Պաալա՝ աթէշ կէօնտէրմէսինի թա-
լէպ էթմէք իւզրէ տուա էտիպ, քէնտի
քէնտիլէրինի պըչազլար իլէ եարալար ի-
քէն, Եղիա փէյլամպէր անլէրէ, «Եիւք-
սէք սէպէ չաղըրընըզ, զիրա իլան տրր,
պէլքի սէօհպէթի վար, պէլքի ույգուտա
սըր,» տէմէքլէ պու ուսուլը գուլլանըյօր
խտի:

Պօղը տօսթլար Տօգ. Նագգաշեան
էֆ.նին «Միլլէթիմիդին գուրթարըճըլարը»
սէրլէվիլար պէնտինին (նօ. 3.) պու ու-
սուլտա եաղըմըշ պիր մուախէզէ օլտու-
ղունը անլամամըչլարը կէօրիւնիյօր: Միւմաի-
լէյ հոռասկցակաւն ճէմիյէթլէրին՝ քէն-
տիլէրինի միլլէթին գուրթարըճըլարը ատտ
էթմէքտէ օլտուգլարընը մահիթապա ալըպ,
կէօսթէրմէյէ չալըչըյօր քի, անլէր միլլէ-
թի գուրթարալըմ տէր իքէն էհալիյի տին-
սիղլիյէ կէօթիւրիւյօրլար, նիքեան պէն-
տինտէն ազաա էտէլիմ տէր իքէն ախըզ-
սըղըղա սէվգ էտիյօրլար, վէ էհալիյի սէր-
մայէտարան խթիպտատընտան իսէլաա է-
տէճէյիզ, տէր իքէն պիննէֆա քէնտիլէր
պիրէր ճէպպար քէսիլիյօրլար: Քէզալիք
անլէր էհալինին հուգուգընը մուհաֆազա
էտիյօրըզ տէյէրէք՝ միլլէթի հիւքիւմէթ-
սիղլիյէ տիւչիւրիւյօրլար, վէ միլլէթտէն
պէօյիւք միգտարտա մէպլաղլար չէքմէքտէ
իքէն հիսապ պիլէ կէօսթէրմէյօրլար, շու-
սուրէթլէ միլլէթին գուրթարըճըլարը օլ-
տուգլարընը խտտիա էտիյօրլար իսէ տէ,

հագիգաթը հալտա միլլէթին զիյանընա
միւճիպ օլույօրլար տէմէք իսթէյօր:

Ձին վէ Բուսիա.— Կէշէն հաֆթա Բու-
սիա՝ Ձին թիւրքիսթանընտա իլի էյալէթինէ
Ձինէ տաիր պիր պէյաննամէ կէօնտէրիպ,
պաղը մաթլուպաթընա տէրհալ գանաաթ-
պախշ ճէվապ վէրիլմէսինի թալէպ էյլէմիշ
խտի: Ձին էհալիսի պու կիւնլէրտէ սիյասի
վէ ազլի խուսուպարտա ույանմաղա պաշ-
լամըշ օլտուղընտան, կէօրիւնիյօր քի կէշ-
միշ սէնէլէրտէ էճնէպի հիւքիւմէթլէր թա-
րաֆընտան քէնտի իւզէրլէրինէ գօնուլըշ
օլան ահտնամէ աղըրըզլարընը աթմագ իս-
թէյօրլար: Հալ պու քի Ձին հիւքիւմէթի
պու եագընլարտա իլի էյալէթինէ տաիր
1881 տէ Բուսիա իլէ ազա էթմիշ օլտուգ-
լարը ահտնամէնին մէֆատընա մուզալիր
իլլէմէքտէ պուլունմուշ օլտուղընտան,
չիմտի տէ Բուսիա պու եանլըչը տօղ-
րուլթմասընը Ձին հիւքիւմէթինտէն թա-
լէպ էտիյօր: Պու էյի, ամմա պու ճի-
հէթտէ Բուսիա պիր թագըմ միշքիւլթա
թէսատիւֆ էտէճէք տէյու անլաչըլըյօր:
Ձին էհալիսի էճնէպի թէէսիլինտէն ազաա
օլմագ արզուսուլտա պուլունարըղընտան
գօրգուլույօր քի Բուսիա էկէրսիլահա միւ-
րաճաաթ էտէր իսէ՝ պիւթիւն Ձինմաչին-
տէ էճնէպիլէր ալէյհինտէ պիր հէյէճանլը
հարաքէթ հուսուլա կէլէպիլիր: Վէ պու
պէօյիւք հարաքէթէ գարչը Բուսիա մու-
հարէպէ իլէ ճէվապ վէրէճէք օլուրտա,
պու շէյ քէնտինին էվրօփա սիյասիյաթըն-
ճա տահա զիյատտէ գաիֆլէնմէսինէ սէպէպ օ-
լապիլիր, պունտան մատէ Ձին մէսէլէլէրինտէ
Բուսիա սալթ էվրօփա տէվլէթլէրինի հի-
սապա ալմամայը, օրատա պիր տէ Ամէ-
րիգա մէնաֆիի պուլունարըղը իլիւն Մ. Ա-
մէրիգա հիւքիւմէթի տախի պու շէյէ փէք
մէրագ վէ տիգգաթ իլէ պագմագտա տըր:

Տէվրէքլէրին տօնանմաւը.— Պու եւ-
զընլարտա Ուօշինկթընաան զուհուր էտիպ
տէ Ամէրիգա զազէթալարընտա նէշր օլու-
նան պիր իֆատէտէ Մ. Ամէրիգա տօնան-
մաւը ֆիհրիթտէ իքինճի, Այմանիանընքի
իսէ իւչինճիւ ետրէ գօնուլըն իտի :

Պունա ճէվապէն Այման մէնպալընտան
սիւտուր էտէն պիր իֆատէտէ Այմանիա տօ-
նանմաւընը իքինճի վէ Մ. Ամէրիգանընքի-
նի իւչինճիւ մէվգիէ գօմագ լազըմ ի-
տիյինի պէյանլա , Ամէրիգանըն էպի հարպ
կէմիլէրինի հիսապա գօյմասընըն տօղրու օլ-
մաստըր իտտիա էտիլմիշ տիր : Սաշէնքի-
ժիգ Ամէրիգաւմաա պիր մուհարրիր Մ. Ա-
մէրիգանըն իքինճի մէվգիի իհրազ էթտի-
յինի իսպաթ էթմէք իւզրէ , պէօյիւք տէվ-
լէթլէրին տօնունմալարընըն պիր հիտապընը
նէշր էյլէմիշտիր : Պէնտ ի մէզքիւրին մու-
հարրիրինին իտտիասընճա հալ ը հազրրտա
պէօյիւք տէվլէթլէրին տօնանմալարըն աթի
իւզգիքր նիսպէթտէ պուլունույօրլար.—

Մէվլէթէլէր	Տրէթնօթլար		Հարպ կէմիլէ- րի		Միւսէլլաճ գրօտգէրլէր
	Հարպ կէմիլէրի	Գրօտգէլ- լէր	Եէնի	Էսքի	
Ինկիյքրրա	15	5	40	11	34
Մ. Ամէրիգա	10	0	16	9	15
Աշմանիա	13	4	10	10	9
Փրանսա	8	0	13	5	16
Ճափօնիա	5	2	10	1	13
Բուսիա	4	0	10	5	8
Իրալիա	4	0	10	0	11
Ափսրիա	4	0	6	0	4

Միւսէլլաճ սէֆինէլէրին տտատը

Ինկիյքրրա	105	Մ. Ամէրիգա	50
Աշմանիա	46	Փրանսա	42
Ճափօնիա	31	Բուսիա	27
Իրալիա	27	Ափսրիա	14

Պու հիսապա կէօրէ հալ ը հազրրտա
միւսէլլաճ սէֆինէլէր նօգթաի նազարըն-
տան տահա իքի սէնէյէտէք Մ. Ամէրիգա
իքինճի , վէ Այմանիա իւչինճիւ մէվգիի
թութույօր . լաքին Այմանիա ինչա էթ-

տիրմէքտէ օլտուղու տրէսնօքլար սայէսին-
տէ չօգ կէչմէզտէն իքինճի մէվգիի իհրազ
էտէճէք տիր :

Էրնէսք Հէֆէյին իննի եթէտար. Հէ-
քէլ թէքեամիւլ զալլինին էն գուվլէթլի
թարաֆտարլարընտան , վէ տինի թէսաւ-
վուրլարըն էն զօրլու խաթմէրինտէն պու-
լունան պիր Այման ֆէյլէսուֆ օլուպ ,
թահրիրաթլարըն իլէ տին ալէյհինտէ չիւպ-
հէլէր ույանտըրան էն պէլլի մուհարրիր-
լէրտէն պուլունմըն ալը : Այման հայա-
թընըն զարիպ ճիհէթլէրինաէն պիրի տէ
չու տըր քի , քիլիսէնին ազաիտ ու
թալիմաթընա տաիր իմանը թէրք էթմիշ
օլան պինլէրճէ քիմսէլէր հալա միլլի քի-
լիսէնին ազաւը մագամընտա սէնէլէրճէ
միւստէթ տէվամ էտէրլէր : Էրնէսթ Հէ-
քէլ տաիսի տին վէ Խրիսթիյանլըզ ալէյ-
հինտէ օլան հիւճուլէրինէ լազմէն չիմսի-
յէտէք Այմանիա միլլի քիլիսէնին ազաւըն-
տան պուլունույօր իտի : Պու կիւնլէրտէ
միւսաիլէյհ ըհամէն քիլիսէ իլէ գաթ ը
ալազա էյլէմիշ տիր : Միւսաիլէյհ պու-
տտըմըն ալմըն օլմաղլա քէնտի գանըլընտա
օլան փէք չօգ քիմսէլէրին տաիսի այնի
մէվլէյի իթթիիազ էթմէլէրինէ եանի քի-
լիսէտէն այրըմալարընա եօլ աշմըն տըր :
Քիլիսէյի թէրք էյլէմէսինին սէպէպլէրի
քէնտինտէն սիւալ օլունտուգտա չէօյլէ
ճէվապ վէրմիշ տիր :

Քիլիսէ վէ հիւքիւմէթին հէմ տաիսի
քիլիսէ վէ մէքթէպլէրին այրը իտարէլէր
տէյու թանըլմասը մէտէնիյէթին փէք միւպ-
լէմ պիր մաթլուպը օլտուղունա գանմըն
իմ : Պունտան մատա Գաթօլիք մուհաֆա-
զաքեար թարաֆտարանընըն կիւն կիւնէ
արթմագտա օլան հիւքմ ու նուֆուզը՝ չօ-
ճուզլարը պիր մէզհէպի ըիյաքեարլըլա ա-
լըշտըրըյօր , վէ մուհաֆազաքեարան իլէ
ըուհալան թագըմընըն էքքեարը ճէտիտէ
էսհապընա գարչը թութմագտա օլտուգ-

լարը մեզի, վէ անկէր ալէյհինտէ էթտիւր-
լէրի խնատաթ վէ թէատտիյաթա գարչը
հիսս էյլէտիյիմ նէֆրէթ պէնի պու աար-
մը ալմաղա մէճպուր էյլէմիլ տիր : Հէքէլ
պու եազընլարուտա նէչը էյլէտիյի պիր քի-
թապընտա քէնտիւնին տիւնի թէսապվուրլա-
լընը տա էյլէ պիր սուրէթտէ թատիլ վէ ի-
զան էյլէմիլ տիր յի , պունտան էվվէլքի
թահրիրաթլարընտա պէյան էթտիյինին աք-
սի օլարագ միւմին ի պիլլանլարըն մէվ-
գիինէ եազընլարըն զանիւր օլմուշ տիր :
Տին իլէ իլմի իթիլաֆա կէթիւրմէք իւզրէ
տէյօր քի , «Ճիհան պիր վահտէթ թէչքիլ
էյլէյիպ , անտէ ֆիքը իլէ ճէսէս , Ալլահ
իլէ տիւնեա ֆարգը զաիլ օլուր :» «Վահ-
տէթ ի վիւճուտ տէմէքլէ տէմէք իսթէր
իլ քի , ճիւմէ շէյլէրտէ պիր բուհ սաքին
տիր , վէ ճիւմէ մալիւմ շէյլէր՝ ումումի
վէ էսասի օլան պիր գաիտէյէ թէվֆիդէն
նէմա պուլույօրլար :» Լայէմուլթըզ հազ-
գընտա տա տէյօր քի , «Տիւնեա տա հիչ
պիր զէրրէնին մահվ օլմասընը թէսապվուր
էտէմէտիյիմիզ կիպի պէյնիմիզին զէրրէ-
լէրինտէն , վէ բուհումըլըն գուվլէթլէրին-
տէն հիչ պիրինին տէ մահվ օլաճաղընը
թատապվուր էտէմէյիզ :»

Թիւրք մի Օսմանլը՝ մի. — Աթիտէքի
ֆըգըր՝ Այտըն մէպուսը Մուհամմէտ Էօ-
պէյտուլլահ էֆ. Թարաֆընտան՝ միւմաի-
լէյհին եազընտա նէչը էթմէյէ պաչլաուրը
Հազգ Եօլ զազէթասընտա եազսըլը պիր
պէնտտէն մուգթէպէս տիր :

«Մալիւմ տիր քի մէմլէքէթիմիզ Օս-
մանը մէմլէքէթի տիր. չիւնքի սաքին օլան
գապմըն իսմի Օսմանը գապմը տիր : Օս-
մանը գապմը անասըր վէ էտեանը մուխ-
թէիֆէտէն թէչէքիւլ վէ թէրէքիւլ է-
տէր : «Իլթէ Օսմանը մէմլէքէթի տէտիյիմիզ
պու մէմլէքէթլը՝ Օսմանը գապմը նամընը
վէրտիյիմիզ պու անասըրըն ումումընըն
մալի տիր. պունլարըն իչինտէն եալընը
պիրիսինին տէյիլ տիր :

Պու մէմլէքէթին հիւքիւմէթի տէ պու
անասըրտան եալընըլ պիրիսինին տէյիլ,
ումումընըն հաքիմիյէթիւնի թէմիլ էթ-
տիյի իչիւն քէնտիւնին «Հիւքիւմէթ ի Օս-
մանիյէ» նամը վէրիւմիլ տիր :

Պու անասըրըն իչինտէն պիրի գալլըլ
տա մէմլէքէթի հիւքիւմէթ վէ հաքիմի-
յէթիյէ պէրապէր պապսալընըն մալի իմիլ
կիպի եալընըլ քէնտիւնին նիսպէթ էտէր
խէ , տիկէրլէրի պու իտտիա ի զասիպանէյի
հազմ էտէմէյէրէք օ ունտըր քէնտիլէ-
րինէ եապանճը վէ քէնտիլէրինի օ հիւ-
քիւմէթէ գարչը էճնէպի սաու էտէրլէր :
Իչ եալընըլ պու գասալըս գալմազ, ուն-
տըրը միստտաի՝ իտտիալըլա անասըրը
սաիրէյի մահքիւմ սաու էթմիլ օրաճա-
ղընտան անասըրը սաիրէ հէմ քէնտի
հաքիմիյէթլէրինի արամազ հէմ տէ միւտ-
տաիլէրի մահքիւմ էթմէք սէվտալընա
տիւչէրլէր :

Անասըրը միւլթէլիֆէտէն միւրէքքէպ
պիր մէմլէքէթտէ խուսուսըլլա հուրրիյէթ
տէվլինտէ հէր ունտըր՝ անասըրը սաի-
րէնին եալընըլ հուգուգընը կէօլէթմէքլէ
տէյիլ , անճագ պիր պիրինէ գարչը հիւք-
մէթ վէ նէզաքէթ կէօլթէրմէքլէ միւքէլ-
լէֆ տիր :

Պու միւքէլլէֆիյէթին էն աղլըր գըմը
չիւպաթը հիւքիւմէթտէ վէ մէճալիս վէ
մէհաֆիլ ի բէսիլլէտէ տտէտճէ էն չօղ
պուլունան ունտըրըն պօյնուտա եիւքլէնիլ :

Պու մուգատտտէմաթը թէպիմ էտէն.
լէրաէն սօրարմ. — Մէմլէքէթիմիզի «Թիւր-
քիա» նամըլլա եաու էթմէք տօղլու մը
տիր : Հիւքիւմէթ ի մէչուլթէմիզէ՝ «Կէնճ
թիւրք» հիւքիւմէթի տէմէք , միւտէպալի-
րանը ումուրը՝ «Կէնճ թիւրքլէր» թապի-
րիյէ թապիֆ էթմէք հազգա , հաթթա
մէնֆաաթա թէվաֆուզ էտէ՞ր մի :

«Մէմալլէք ի Օսմանիյէ» եէրինէ «Թիւր-
քիա» թապիրինի՝ սէօղիւնտէ , եաղըրընտա
գուլլանան պիր Թիւրք՝ պիր Արապա , Օս-

մանը օլուպ օլմատըղընը սորմագ իչին աճապա «Մէն թիւրքիա՞ւրմըն» մը տէյէճէք :

«Հիւրիւմէթ ի Մէշուրթէ ի Օսմանիյէ» եէրինէ «Կէնճ թիւրք հիւրիւմէթի» նամընը վէրէն պիր թիւրքին գարշարնա պիր կին պիր Բում չըգըպ տա, «Ճանրմ պէն թիւրք տէյիլիմ, պու Կէնճ թիւրք հիւրիւմէթի նի՛չին պիլիմ մէքթէպլէրիմիղէ գարըշըյօր վարսընլար, քէնտի մէքթէպլէրինի տիւղէլթսինլէր, Բումլարն իչի թիւրքլէրէ՞ մի գալար» տէրսէ աճապա պու թիւրք՝ «Ունսուրը հաքիմ պիլ իղ, մէնֆաաթըմըղ պէօյլէ իգթիղա էտիյօր,» տէյէ՞ մի ճէվապ վէրէճէք : Օ զէման օ Բում պու թիւրքէ «էօյլէ իսէ հաքիմիյէթինիղ սիղէ միւպարէք օլսուն . գանունը էսասինիղի տէ պաշընըղա չալըն : Պիղ կիտէլիմ, քէնտիմիղէ քէնտի հաքիմիյէթիմիղի թէմնիլ էտէճէք պիր հիւրիւմէթ աւրայալըմ,» տէմէյէ հազգ պուլմուշ օլմա՞ղ մը» : Արթըղ, էյ թիւրք կիթ, օ Բում տա գըրգ ելը «Իթթիհատը անասըր ետիաճաղըղ,» տէյէ անլաթ : Պու Բում սանա տէյէճէք աիր քի, «Գուզում, սէն թիւրքլիւքտէն պաշգա օրթայա պիր սըֆէթ գօյէվլէրա հաքիմիյէթ ի միւշթէրէքէմիղի օ սըֆէթէ թէվտի էտէլիմ, սօնրա պէն Բումլուղըմը, Խրիսթիյանըղըմը քեաֆֆէ ի մէնաֆի ի մէշուասըյլա պէրապէր մուհաֆաղա էտէլիմ : Սէնին տէ Միւսիլմանըղընլա պէրապէր թիւրքլիւքտէնիլ գանըմլա, ճանըմլա մուհաֆաղայա զամին վէ քէֆիլ օլայըմ : Պէն իամիյէ եալընըղ սէնի թէմսիլ էտիյօր կէօրիւնէն «Կէնճ թիւրք» հիւրիւմէթինի թանըյամամ : Պէն Օսմանլիմ : Հիւրիւմէթ ի մէշուրթէ ի Օսմանիյէ հաքիմիյէթիմէ շախսիյէթ վէրէպիլիլ : Իշթէ Բումլըղ վէ Խրիսթիյանըղ մէնֆաաթըմը շամիլ օլան պէօյլէ պիր Հիւրիւմէթ ի մէշուրթէ ի Օսմանիյէ մէնֆաաթը Օսմանիյէ նամընա պէնիմ տէ մէքթէպլէրիմտէ հազգը մէրագէպէյի հաիղ օլապիլիլ» :

Տէվլէթ ի Օսմանիյէտէ Օսմանլըղը իչինտէ պիր մէնֆաաթ հէմ տէ պէօյիւք պիր մէնֆաաթը Խալամիյէ օլտուղընը անլարըմ, լաքին օ մէնֆաաթը Խալամիյէ իչինտէ պիր տէ թիւրքլիւք մէնֆաաթը օլտուղունը հիչ անլայամամ :

«Ֆիրէնքլէր, թիւրք օլմայան անասըր իսթէրլէրսէ թիւրքիա տէսինլէր, ֆազաթ թիւրքլէր, թիւրքէ մաթպուաթ, «Թիւրքիա» տէյէմէղ :

«Պու մէմլէքէթտէ թիւրքլիւքին թիւրքլէր թարաֆընտան մէյտանա սիւրիւլմէսի թիւրքլիւք մէնֆաաթընա քիւլիյէն մուղայիր տիր, չիւնքի թիւրքլիւք մէյտանա սիւրիւլիւնճէ, հիչ պիր ունսուրը քէնտի ունսուրիյէթինի մէյտանա սիւրմէքտէն քիմսէ մէն էտէմէղ :

Մէճիլի Մէպուսանտա էրմէնիլէրէ էրմէնիլիսան տէմէյի մէն էտէճէք գասար Օսմանլըղգտա գըղաանըղ կէօսթէրէն թիւրքլէր նասը՛լ օլույօր տա մէմպիլի Օսմանիյէյէ թիւրքիա տէնմէյի թէճվիղ էտիյօրլար :

«Իտարէ ի Օսմանիյէ միւսիլմ վէ զայր ի միւսիլմ անասըր պէյնինտէ հէր ունսուրն ատէսինէ կէօրէ պիր նիսպէթ ի միւթէտիլէ իլէ թէվլի ի հաքիմիյէթ եօլընը թուրթարա օ վագըթ պիր թիւրք «Պէնիմ Միւսիլմանըղ իչինտէ տէ Օսմանլըղը իչինտէ տէ թիւրքլիւքիւմ վար,» տէյէ օրթայա թիւրքլիւքտէնիլ սիւրէպիլիլ ֆազաթ իտարէ հաթթա իսթիպտատընքինտէն տահա սըգը պիր մէրքէղիյէթ իչինտէ իքէն թիւրքլիւքիլ իլէրի սիւրմէք, թիւրքլիւքիւ մահվ էթմէյէ չալըշմագ տըր, մէշուրթիյէթի թանըմամագ տըր :

Հիւրիւմէթ հէր հալտէ մաթպուաթը թիւրքիյէտէ թիւրքիա լաֆընըն իսթիմալ վէ իսթիստամընը թէճվիղ էթմէմէլի վէրէպէն մէն էթմէլի տիր» :

ՄՈՒՍԱՊԵՐԱԹ

ԱՒԼԷ ՀԱՅԱԹԵՆԸ ՆԱՄՐԸ

ՓԱՔ ՍԱԳԼԱՅԱՊԻԼԻՐԻԶ

ՎԵՐ. ԱՐՍԷՆ ՇՄՈՒՈՆԵԱՆ

Էնտատրմըն քիթապէթինտէն պիզէ անճագ պիր դաչ ուֆագ ճիւղէր գալմը տոր : Խրիսթիյանըդ էրմէնիլէր արասընա կիրմէզտէն էվիլէլ, մէվճուտ օլան քիթապլար վէ մուհարէրաթ պու եէնի տինի գատիմ փութփէրէթ էֆքեարընա գարչը մուհաֆազա էթմէք, վէ եախօտ ճէմաթա քէնտի էպրի էսաթիրինի ունութտուրմագ մագսէտիլէ իհրագ էտիլմիշ տիրէր : Պաղըլարըն գուվիլէ ի զաքիւրէսի «Գողթան Երգեր» նամըլէ մարուֆ օլան պիր գաչ չիր փարչալարընը մէգքիւր ումուսի թէլէֆաթտան խէլաս էտէպիլմիշ տիր : Մէգքիւր Գողթան Երգի տէ՝ ըրիւյէթէ նազարէն Արտաշէս փատիչանըն մէնֆաաթ թէրէննիւմ էթմիշ օլտուղը պիր պէսթէյէ թէսասիւֆ էտիյօրըլ : «Ո՛ր ճայր ինձ գծուի ծխանի եւ զառաւօսն Նաւասարդի : Զվագիլն եզանց եւ զվագիլն եղջերուաց, մենի փող զարուստ եւ զքմիկի հարկանէալ : Ահ քեաշքի շու պիզիմ թիւթէն պաճալարմըլ, վէ Նաւասարդըն (սէնէնին իւք սյընըն) սապահը էլիմէ կէչտէ իտի, էօքիւղէրին գօշմալընը, վէ կէյիքլէրին սէքիպ օյնամալարընը պիր տահա սէյր էտէ իտիմ, պիզ տիւտիւք չալար վէ տափուլ փուրուր իտիք :» Պու ճիկէրսուլ գըթա՝ էրմէնիլէրին Խրիսթիյանըլը գապուլ էթմէզտէն ագտէմքի էօմր վէ ուսուլը մաիշէթլէրի հագգընտա պիզէ պիր թասափուր վէրմէյէ քեաֆի տիր : Սիւրկիւն էտիլմիշ օլան զէվալլը փատիչա՛ տիյարը զուրպէթտէ քէնտի վաթանընա հասրէթ չէքիպ քէնտի մէմէքէթինին պաճալարընըն թիւթիւնիւնէ, վէ եէնի սէնէ սապահընըն չէնիլինէ ճան աթըյօր : էրմէնիլէր թա-

րիգ ի մէտէնիյէթտէ խայլիճա թէրագգըլ էթմիշէր իտի կէօրիւնիւյօր : Պու գըթա-տան խաթինթաճ օլունտըլընա կէօրէ՝ անէր սէրտէրի, կէօչէպէ վէ չատըրնիլին հալը թապիիտէ եաչամագտա օլմայըպ, անճագ սապիթ մէսքէնլէրտէ վէ պաճալը խանէլէրտէ իգամէթ էտիյօրլար իտի : Քէզալիք խանէ, պաճա, օճազ՝ էրմէնի հալթաթընըն մէրքէզի օլուպ, էյամըլ զուրպէթտէ անըն գալպի օ խանէյէ թէվէճ՝ ճիւհ էտէրէք անա հասրէթ չէքիյօր իտի : Պինաէն ալէյհ էրմէնիլէրին գալպինտէ վէ ֆիքրինտէ ֆամիլեա էօմրիւ՝ էն ալի պիր մէվիլի թութար իտի : Հաթթա պու ֆամիլեա էօմրիւնտէ թասափուր վէ հիսաթիւթ օ տէրէճէ թէալլի էթմիշ իտի քի անլէր պայրամլար թէէտիա էթմիշէր իտի : Արտաշէս՝ Նաւասարդ սապահընը թէխաթիւր էտիյօր : Տէմէք տիր քի պիւզիմ էնտատրմըլ քէնտի մագի թարիիլէրինէ աթֆը նիքեա՛ն էտէրէր իտի, չասընը թէգքեար կիւնլէրի թանըյըպ անլէրի հըֆըլ էտէրէր իտի : Աիլէ վէ պայրամ (սուլն եւ սօն) սահիպի իտիլէր, Խըրիսթիյանըլ՝ աիլէ էօմրիւնիւ տահա զիյստէ թէպիլ վէ թագտիս էթմէյէ կէլմիշ իտի : Փամիլեանըն փէտէրի (Նահապէս) քէնտի չօճուլարընը, կէլին վէ թօրունլարընը՝ իւչիւնճիւ վէ տէօրտիւնճիւ նէպէ գատար, օճաղըն էթրաֆընա ճէմ էտէր իտի : Օրատա անլէր իլէ պիրիքտէ եաչար իտի : Շէյխուլէթին թիթրէյէն էլլէրի սէպալէթին թիթրէյէն աալմլարընը իրչատ էտէր իտի : Խիթամ պուլմագ իւզրէ օլան էօմրլէրին պէրէքէթլէրի՝ հէնուլ պաչլամագ իւզրէ օլան էօմրլէր իւզէրինտէն էքսիք օլմագ իտի : Օճագ պաչընտա տուա սէտալարը իչիտիլի իտի : Օճագ իճթիմաի վէ բուհանի հայաթըն մէրքէզի օլուր իտի : Խափ ու տէհչէթ վէ թէատտի վէ չէհիտիլին մուղալլամ ապըլարը էսնապընտա էրմէնի միլլէթինի պագի սագլամըլ օլան

գուրկէթ ֆամիլեա հայաթընըն փաքըղը
օլմուշ տըր : Պինաէն ալէյհ՝ աիլէ հայա-
թընը մուգատտէս հըֆը էթմէք՝ միլլէթի
հըֆը էթմէք տէմէք տիր :

Պուրատա աիլէ հայաթընը հա՞ղը փաք
սաղլայա պիլիւր իզ, մատտէսի հագընտա
պիւր գաշ սատէ միւթէլաաթ թագտիմ էթ-
մէք իսթէր իմ :

1. Փամիլեա քէշիլի էսիլմէլի սիր :
Կէնճէրիմիզ խուսուսա իսթանպօլ կէնճ-
էրի՝ պու ճիհէթտէ զայէթլէ շայանը
թագպիհ տիրլէր : Աիլէ հայաթընը մու-
գատտէս հըֆը էթմէք պահպընտա՝ իւր
նազարը տիգգաթա ալընաճագ խու-
սուս աիլէ գըլթըղը օլտուզը ֆէրամուշ է-
տիլլիյօր : Կէնճէրիմիզ թէէհհիւլ զէմանը
կէտիլլինտէ թէրէտտիւս վէ գօրդաղլըզ
կէտիլլէրիյօրլար, վէ լուզումընտան զիյա-
տէ միւշիքիտֆ (ինճէ սիւզէն) վէ միւշքիլ
փէսէնտ օլտիյօրլար : Էօմիւր ըէֆիզէսի մա-
գտոնտա ինթիլսապ էտէճէքլէրի գըղըն
քեամիլ օլմասընը մէմուլ էտիյօրլար : Փէք
ալա՞, լաքին պիւր գատընըն քեամիլ օլմա-
սը իշիւն սէվիլմէսի վէ սէվմէսի մուգթա-
զի տիր : Պիւր գըղը սէվիլիզ վէ անտէն
սէվիլլինիզ, վէ իշթէօ զէման մաթլուպաթը
ֆիքրիյէնիզէ մաթապըզ օլան ըէֆիզէյի
պուլապիլէճէքսինիզ :

2. Նիսս քաիմէսիմէ գարշը հիսսի
հիւրմէք պէսլէմէլ լազըմ տըր : Պ ր հա-
գիզի էրմէնի ֆամիլեստա փալիտէ ճիւմէ
թարաֆընտան հիւրմէթ օլունուր : Անըն
իրատէթի ճիւմէնին տիւսթուր իւլամէլի
օլուր : Վալիտէսինէ ըիպէթ էթմէյէն պի-
րիտի՝ առէմ թէսմիյէ օլունմաղա ըպըզ
տէյիլ տիր : Պաղէն վալիտէլէր պիլզէ զայրի
թապիի կէօրիւնիւրլէր : Անլէր պիլզի տաի-
մա պէպէքլէր կիպի կէօղէտիլլէր : Սըճագ-
տան վէ սօղուգտան, Եօրլունլըզ վէ խաս-
թալըգտան պիլզի մուհաֆաղա էթմէք ի-
շիւն անլէրին սօնուլ իպրամլարը պիլզէ
կիւլմէ սէպէպի օլուպ, հաթթա զաղա-

պըմըզը թահրիք էտէր : Անլէր, էլլէրինտէն
կէլէ, պիլզի տաիմա գունաագ իշինտէ
սագլամագ իսթէրլէր : Պէլի, վալիտէ զայ-
րի թապիի տիր, զիրա վալիտէ մուհապ-
պէթի իսարիգ իւթ թապիա տըր : Անլէր պի-
զի աղը իլէ թէվիլիտ էթտիլլէր, վէ նիհա-
յէթէտէք պիլզիմ իշիւն սօղուշ աղըրսը
չէքմէքլիյէ ըազի օլուրլար : Վալիտէյէ հիւր-
մէթ՝ հէր հագիզի էօմիւրն զարուրի չար-
թը տըր :

Քեամիլ էրմէնի ֆամիլեստա հէմ-
չիլէյէ սօղուր տաիի թապիի պիւր իշթի-
րամ հիտի միւշահատէ օլունուր : Հէմչի-
րէ վէ պիրատէր՝ այնի օճագ պաշընտա
իմարը էօմիւր էտէրլէր, այնի աթէշ իլէ
ըսընպ այնի եալմուրտան ըսընըրլար :
Անլէրին իւմիտ վէ սըղուլարը, գօրդու վէ
չիւպհէլէրի այնի տիրլէր : Քէնտի հէմչի-
րէլէրիմիզէ հիւրմէթ էթմէքլիյի քէնտի
ֆամիլեա էօմիւրմիւզաէ էօյրէնտիլիմիզ
հալաէ՝ Ղարպ գալմարընտան իպրէթ
ալարագ սաիլլէրին հէչիլլէրինէ սօղուր
տաիի քէնտիմիզաէ հիւրմէթ հիտի
պէպէմէյէ խաման էտէլիմ : Գարըյա
գարշը խուսուսի հիւրմէթ իպրազ էթմէք
Ղարպ մէտէնիյէթիւնին էսաաընը թէքիլ
էտէր : Պու շայանը իսթիսալ մէպաէյի
թագիպ էտէլիմ : Միւսաատէնիզէ մաղ-
լուրէն շու շէյի տէ իլալէ էտէլիմ : Իմ
վէ շէրէֆլէրինին այագ ալթընա ալըն-
մասընա միւսաատէ օլունա պիլլէն պիր
սընֆ գատընլար վար տըր թասալվուրը՝
հէր հագիզի աճէմիւրն նէֆրէթիւնի մուճիպ
օլմասը իճագ էտէն պիր ֆիքը տիր : Օ
տաիի պիր հէմչիլէր տիր, վէ պիր զայրի-
սինին՝ սէնին հէմչիլլէնէ էթմէսինի իսթէ-
մէյէճէյին պիր մուամէլլիյի սէն տաիի
պաշգատընըն հէմչիլլէնինէ էթմէլի տէ-
յիլին :

Ախէր մուհիմմ պիր խուսուս տաիի
զէվճէյէ հիւրմէթ էթմէք տիր : Զէվճ վէ
զէվճէնին Եէքսիկէրէ սօղուր հիւրմէթ

Թաշմատողլարը պիր խանէտէ ալիէ հա-
յաթը զէվալ պուլուր : Զօճուգլար քէնաի
վալիտէյնէրինն հէքաիկէրինէ տօղրու
թուլթաուգլարը մէպէքէ կէօրէ , քէնաի
վալիտէյնէրինէ վէ հէքաիկէրինէ տօղրու
հիւրմէթ էթմէյի եա հիւրմէթսիղ օլմա-
ղը էօյրէնիլէր : Եօրուլմուշ վէ հէվմի
թէշլէլէրին սըզլէթինտէն առապի պիր
հալ քէսպ էթմիշ օլան զէվճ՝ ազշաւայըն
էվէ կէլիպ , զէվճէյի էվ իչէրի վէ գայ-
ղուլարը իլէ եօրուլմը վէ թիթիզլէնմիշ
հալտէ պուլուր : Պէօյլէ սըրալարտա պա-
ղէն նախօշ հալլէրին վուգու պուլմասը իհ-
թիմալ տըր : Լաքին օճաղըն շէրէֆի վէ
աիլի հայաթընըն գուտսիլէթի՝ հէքաիկէ-
րէ տօղրու հիւրմէթ հիւսինն իհմալ էտիլ-
մէմէսինի թալէպ էտէր : Զէվճէյէ հիւր-
մէթ էթմէյի իւլֆէթ էթմէք կէրէք տիր :

3. Էօմրիւ վէ խալալլի փախ՝ աւագլա-
ւագ կէրէք տիր : Կիւնահլարըն էն մէն-
ֆուրուըն պիր թաղըմ փարապ թապիլլէր
իլէ խաֆիֆ կէօսթէրմէք , պու կիւնէրտէ
պիր տաէթ հիւրմիւնէ կէշմիշ տիր : Պաղըլար՝
խամինի պիլէ զիքը էթմէսի միւնասիպ օլմա-
յան—այըպ օլան—կիւնահճ՝ եալուրըք քէ-
լիմէլէրլէ , կէօյա ֆէննի թապիլլէրլէ , թալ-
սիֆ էտէրլէր , օ ֆիլիլի կէօյա էրէք հայաթը-
նըն շարթը վէ թապիլթըն պիր մաթլուպը
սայարլար : Քէնաիմիզի ալտաթմայալմ :
Կիւնահճ՝ կիւնահճ տըր վէ էպէտէն կիւնահճ
տըր : Խսմի թէպտիլ օլմաղլէ օ՝ կիւնահճ
օլմագտան ֆարիլ օլմաղ : Ալլահըն լանէթի
անըն իւզէրինտէ տիր , վէ Ալլահըն լանէ-
թի իսթիանա պիլմէղ : Մախֆիտէ , գա-
րանլըգտա իճրա էթտիլին ֆիլլ նուրտա՝
սիման իւզէրինտէ քէնաի գանլը իւզէրինի
իզհար էտէճէք տիր : Շէշվէթինի պիր սա-
նիլէ իզնա էթմէք իչիւն իճրա էյլէսիլին
պիր ֆիլլ էօմրիւնինն սօնուհաւտէք սէն-
տէն քէնաի ինթիգամընը ալաճագ տըր :
Անըն զէհրի՝ տամարլարընա սիվիշէճէք վէ
սէնին էվաստընըն վէ նէպիւնին մասուլմ ա-

լընլարը իւզէրինտէ սէնին սիյահ կիւնա-
հընըն գըրմըղը իշարէթլէրի նիւմայան օ-

լաճագ տըր : Կիւնահճ իլէ օյնամագ օլմաղ :
4. Խանէյի էօմրիւն մէրֆէգի եալի-
ւագ կէրէք տիր : Միւպարէք էճաաալմըլ
միսիլլու պիլ աախի խանէյէ (օճաղա) եա-
վըշրպ գալմագլըղը քէնաիմիզէ մէպտէ
իթթիլաղ էտէլիմ : Օրատա էօմրիւն օտանճ
եիւք վէ զաիլէլէրինտէն մէլճա վէ բա-
հաթ պուլալմ : Քէյֆիլի վէ մէսուտաաթ-
լարմըղը կէշիւմէք իւզրէ պէօյիւք քիւ-
շիւք օրատա թօիլանալմ : Ալլամագ ի-
ճագ էթսէ օրատա պիլլիքտէ աղլայալմ :
Խուսուտա օրատա պիլլիքտէ կիւլէլիմ , զի-
րա աղլամագտան զիյաաէ կիւլմէյէ իհթի-
յաճըմըլ վար տըր : Ճիւմէ կիւնահաղ
օյուն , էյլէնճէ վէ շամաթալարմըլ օրա-
տա օճաղըն էթրաֆընտա պիլլի պիլլէշ-
տիրտին : Օրատա պիլլիքտէ տուա էտէլիմ :
Միլլէթիմիզին նասիպինի օճաղըն էթրա-
ֆընտա , աիլէ հայաթը վասլթաալլէ մու-
հաֆաղա էտէպիլլիլ իլ : Պալթըմըլ պիլլի
հէր նէրէյէ տէ աթսա՝ քէաֆի տիր քի
գալպլէրիմիլ հասրէթ վէ շէֆգաթ իլէ
էվիլիզին օճաղընա վէ եէնի սէնէնին տա-
պահընա (Մուխ ծիւսնի եւ առաւօսն
նաւաւարիլի) - իսանէլէրիմիլ վէ պայրամ-
լարմըղա - տէօնսիւն :

Թէփէսի գար իլէ գափլը Արտա-
տըն էթէյինտէ պիր մէմէքէթ վար
տըր : Պիզտէն չօղլար օ մէմէքէթի կէօր-
մէմիշ իտէ տէ , օ ճիւմէմիզէ մալիւմ
տիր : Պու կիւն օ պիր գալըն գար թա-
պագտը իլէ մէվթուր տըր : Շիմոի
տէվալմ իւզրէ եաղան պէյաղ գար փէր-
տէսի ալթընտա՝ անըն սղաճըլարը վէ տալ-
լարը , թաշլարը վէ գայալըլարը , օլա ,
թէփէ վէ վատիլլէրինտէ հայաթ վէ ֆաա-
լիլէթ էտէրլէրի նապէտիա օլմուշ տըր :
Լաքին օրատա հալա պաճալար կէօրիւ-
մէքտէ օլուպ՝ անլէրին թիւթիւնիւ գուպ-
պէ ի սէմալաթա տօղրու սուուտ էթ-

մէքտէ տիր : Վէ օրատա թիւթիւն հիւք-
սէլմէքտէ տէվամ էթաիքճէ շիւքը
օլտուն , օրատա աթէշ , հայաթ , օճագ ,
գուստիյէթ վէ իման պուլունաղղընա , վէ
միլլէթին զէվալտան միւնէզզէհ օլտուղու-
նա էմին օլապիլիր իզ :

ՓՐՕԹԷՍԹԱՆԼԱՐԸՆ ԳԱՆՈՒՆ Ը ԷՍԱՍԻՍԻ

Վէ Իսթանպոլսա ինքիմա էսէնէֆ օլան

Մուրախսապար Մէնլիսի

ՓՐՕՖ. ԹՈՒՄԱՅԱՆ, ԼՕՆՏՐԱ

1.

[Պու պէնտ Աւեսաքերտէ նէշը էտիլմիշ
օլուպ անը իգթիպաս թարիգիյէ թէրճէ-
մէ վէ գարիյունը քերամա թագտիմ է-
տէր իզ :

Բահնիւնա]

Մէրքէզի իթթիհատուն միւհթէրէմ
քեաթիպի՝ Փրօթէսթան ճէմաաթը իչիւն
պիր Գանունը Էսասի թէրթիպ էթմէք
մագսէտիյէ Յունուարտա Իսթանպոլտա
Ինքիմա էտէճէք օլան Մուրախսապար
Մէնլիսինէ՝ քէնտիյէր թարաֆընտան մու-
րախսա հալինտէ պէնի ինթիսապ պու-
լունմուշ իտիքլէրինի պիր մէքթուպ իլէ
պանա պիլտիլմիշ տիր : Պէօյլէ մուհիմմ
պիր մէմուրիյէթէ պէնի ինթիսապ էթ-
մէքլէ պանա իպրազ էթտիքլէրի հիւր-
մէթտէն տօլայը մէմունիյէթիմի արզ էթ-
մէքլէ պէրապէր՝ պու գատար եագըն պիր
վագթտա Իսթանպոլա կիտէմէյէճէյիմէն
տօլայը պէյանը էտէֆ էթմէյէ տախի մէճ-
պուր օլտում : Թէքլիֆ վէ թասմիմ օլու-
նան մէճլիս՝ վագթընտա ինթիմա էթսին
էթմէսին, վէ հաղըր պուլունտամ եա պու-
լունմասամ ֆարգ էթմէզ , մատէմ քի
Մէրքէզի իթթիհատ պէնի մէզքիւր մագ-
սէտ իչիւն մուրախսա ինթիսապ էթմիշ ,
մէսէլէ ի մէզքիւրէ հագգընտա էֆքեարը
շախսիյէմի ալէնէն արզ էթմէքլիյի կէրէք
Իթթիհատա կէրէք Փրօթէսթան ճէմաա-
թընա գարշը պիր ֆարզ ատա էտէրիմ :

1. Ֆիքրիմէ վարիտ օլան իլք միւթէ-

լաա շու արը քի միլլէ ի միւթէմէտտինէ
արասընտա պու նէվ մէսէլէլէր պունտան
զիյատէ ալէնի օլարագ հալ ու ֆապ օ-
լունուրլար : Մէսէլէ՝ ճէրիտէլէրտէ արիզ
ու ամիգ պահա մատտէսի էտիլտիքտէն
սօնրա , պիր էնճիւմէն՝ հէր թարաֆտան
պէյան էտիլէն էֆքեարը ճէմ վէ թաս-
ֆիյէ էտիպ մաթլուպ գանուննամէյի թէ-
տարիք էտէր : Իթթիհատլար քէնտի էֆ-
քեար վէ միւթէլաալարընը մուրախսա-
լարը իլէ կէճտէրտէլէր եա տա՝ տահա
էյիսի ճէրիտէլէրտէ նէշը էտէրէք էֆքեար
ը ամմէյի հաղըրլաալար պիլա շիւպհէ
փէք էյի պիր իշ եափմըշ օլուրլար իտի :

2. Պիր Գանունը Էսասի թէրթիպ էթ-
մէք պահսընտա՝ Փրօթէսթան ճէմաաթը-
նըն շիմտիյէ գատար Գանունը Էսասիսի
վէ իչէմէք ուսուլլարը պուլունմայըպ , ան-
ճագ շիւճի անըն հագգընտա տիւշիւնմէյէ
պաշլամըշլար վէ եափրլաճագ իշ քիւլլիյէն
եէնի պիր իշ իմիշ տէյէ տիւշիւնմէք խաթա
օլտուղունու իթթար էթմէք իսթէրիմ :
Խայր , պէօյլէ պիր գըպլէնիւմա պուլունմա-
յարագ՝ պիր ճէմաաթ նըսֆ ասրտան զիյա-
տէ քէնտի մէվճուտիյէթինի սագլամըշ օ-
լամազ : Մուհարրէր , հէր քէսէ մալիմ վէ
հէր քէս թարաֆընտան գապուլ օլունմուշ
պիր Գանունը Էսասիմիզ եօզ իսէ տէ ,
պունունիյէ պէրապէր՝ մագպուլ , գըմէն
եա թէմամէն հէր մահալաէ թաթպըզ է-
տիլմիշ օլան ատէթլէրիմիզ , վէ թէճրի-
պէնին թալիմ էթտիյի գանունլարըմըզ
վէ ճէմաաթլարըն ումուրլարընը իտարէ
էթմէք թարիգլէրիմիզ վար տըր : Վէ պու-
շէյլէր հէր նէ գատար մէճպուրի օլմայըպ
հէր քիլիսէ անլէրի քէնտի հալ ու քէյ-
ֆիյէթլէրինէ կէօրէ թատիլ էթմիշ իսէ
տէ , էսասի նօզթալարտա ումումի պիր
Իթթիհատ մէվճուտ տըր : Շէօյլէ քի Իս-
թանպոլտան Պաղտատա վէ Գաֆգաօիայա
գատար հէր պիր Փրօթէսթան հէր հանկը
պիր շէհրաէ քէնտինի էթ հօւ (at home)

եանի թէքիֆսիզ հիսս էտէր վէ օրաննն փրօ-
թէսթանլարննն ուսուլ վէ գաիտէլէրի
քէնտինէ զարիպ եա նամալիւմ կէօրիւնմէզ :

3. Սաիրէրտէն իտարէ օլունմագուան
իսէ՝ քէնտի քէնտիմիզի իտարէ էթմէք
իւզրէ պիր գանուննամէ թէշքիլ էթմէք
իսթէյօր իսէք՝ հէր հանկը պիր Գանունը
էսասինին թէրթիպի էսնասընտա՝ ճիւմիէ
միւսթագիլ իտարէյէ մալիք ազվամըն
գապուլ էթմիշ օլտուղու վէ պիզիւմ տա-
խի փիշի նազարտա թութմամըզ իճապ
էտէն պազը էսասլար վար տըր :

(1). Միւսթագիլ իտարէնին եալընըզ
սիլահը րէյ տիր : Մէօյէմէք, իգնա էթ-
մէք, նէշի էֆքեար էտիպ րէյ գազան-
մագ, իշթէ հէր շէյտէ հէր շէյ պու տըր :

(2). Մէշութ պիր մէճիսի իտարէտէ
հաքիմ օլան ունսուր՝ էքսէրիյէթ տիր,
եանի հէր մէսէլէյի րէյ ֆազլալըզ հալլ
էտէր վէ ագալիյէթ ճէպը վէ նաշէրի
վասրթալարա միւրաճաաթ էթմէյէրէք
հիւսնի րիզա իլէ թապի օլուր :

(3). Քէնտի քէնտինի իտարէ էտէն
հիւրը պիր ճէմաաթ — քի մէշութիյէթ
իլէ իտարէ օլունան պիր ճէմաաթ տէմէք
տիր — հազգ վէ վազիֆէ նօզթա ի նա-
զարընտան միւսալթաթ մէպտէսի իւզէրինէ
միւէստէս տիր : Պու նէվ գալմլար արա-
սընտա հէր ֆէրտ եէքտիկէրինէ միւսալի
տիր, եէքտիկէրէ վէ հէյէթ ի իճթիմսիյէյէ
նազարէն ալնի հուգուգ վէ վէզաիֆ իլէ
միւքէլլէֆ տիր :

(4). Իտարէ ի մէշութէյէ մալիք հիւրը
պիր ճէմաաթտա՝ նիզամ տաիրէսինտէ
քէլամ, էֆքեար վէ մաթպուլաթ հիւրրի-
յէթի հէր քէս թարաֆընտան գապուլ օ-
լունմուշ վէ իթիրազ կէօթիւրմէյէն պիր
մէսէլէ տիր :

(5). Պէօյէ պիր ճէմաաթտա ինթիսա-
պաթ իճրասը իշիւն պաշըճա վէ էն զի-
յատէ ամէլի օլմագ իւզրէ իքի ուսուլ
վար տըր : (ա). Տօղրուտան ինթիսապ վէ

(բ). միւնթէխիպ ի սանիլէր վասրթասըյլա
ինթիսապ : Պիլա շիւպհէ տօղրուտան ին-
թիսապ էն տօղրու վէ էն գօլայ օլմասը
հասէպիյէ զիյատէ միւրէճճահ տըր :

(6). Մէճիւլէրին թէշքիլի վէ տալըտը-
մասը խուսուուլտա տախի պաշըճա իքի
ուսուլ գապուլ օլունմուշ տըր : (ա). պիր
մէճիս ինկիլթէրա վէ ֆրանսա մէպուտան
մէճիւլէրի կիպի եա թէքմիլէն միւնհալլ
օլուպ հէի ազալարը միւճէտտէտէն սէշիլիւր վէ
խալէֆիլէրինին ինթիսապը վագթընա գա-
տար հէյէթ ի իտարէլէր րէսի ումուրտա
տէվամ էտէրլէր : (բ). Եախօտ գըմ պէ
զըմ թէճաիտ օլունուր, մէսէլա նըսֆը,
եախօտ սիւլիւ եա թուլու եա տա խում-
սու 2, 3 եա 4 սէնէտէ պիր տէյիշիլիւր :
Էրմէնի միլլի մէճիսին ¹/₃ ինճիսի իքի սէ-
նէտէ պիր թէպաիլ օլուր : Մէզքիւր ու-
սուլլարըն իքիսինին տախի մէզիյէթ եա
մահզուրլարը վար տըր վէ իքիսի տէ էվ-
րօփատա իսթիմալ էտիլմէքտէ տիր : Պու
ուսուլլարըն հէր հանկը պիրի տէ իթթի-
խազ օլունա, ինթիսապաթ էօյլէ պիր
թարղտա թէրթիպ էտիլմէլի տիր քի, էն-
ճիւմէն, հէյէթ ի իտարէ վէ սաիրէ ճիւմ-
լէսի պիրտէն միւնհալլ օլուպ ումուրը միւ-
լէթ եիւզ իսթիւ պրազըմասըն :

(7). Պիր մէմլէքէթին Գանունը էսա-
սիսի վէ ինթիսապ ուսուլլարը նէ գատար
տա էյի օլսա, պու շէյ եալընըզ պաշընա
օլ մէմլէքէթին հիւսնի իտարէսինէ քէա-
ֆիլ օլմայըպ մէզքիւր շէյլէրի հիւսնի ի-
տարէ էտէպիլէն միւնասիպ, թէճրիպէսի-
տէ վէ միւթէրազ գը պիր էհալինին մէվ-
ճուտ օլմասը տախի լազըմ տըր :

4. Թէրթիպ էտիլէճէք օլան Գանունը
էսասինին քիլիսէլէրէ տիտ օլմայըպ սնճագ
սիյասի պիր նիզամնամէ օլտուղունը ֆարզ
էտիյօրում : Ագալի շիւսիլիք քիլիսէ մէս-
էլէլէրի մէվզուը պահա տէյի տիրլէր :
Մէսէլէ քիլիսէ թէշքիլաթընա միւթէալիլիգ
օլսա իտի, ֆրօթէսթան քիլիսէլէրտէն պի-

րինին նիզամնամէսինի գապուլ էտէրէք իբթիֆա էթմէք միւմքին օլուր իտի : Գիւլիսէ մէճլիս ի իտարէլէրի — խուսուսա Փրօթէսթանլար արաւընտա — իւշ նէվ օլուպ սաիր ճիւմլէսի տէ պու իւշէրտէն պիրինէ իֆրազ էտիլէպիլի :

(1). Եպիսկոպոսական : Պունտա նուֆուզ վէ հագգը իտարէ մաֆէվտէն պաշայարագ աշաղըյա սօղլու էնէր : Պու իտարէ ի մութլագա տըր :

(2). Ժողովական : Պունտա նուֆուզ ճէմաաթըն եէտինտէ օլուր :

(3). Երիցական : Մեթոտական տախի պու սընֆ ալթընա գօնուլպիլի : Պունտա եինէ նուֆուզ ճէմաաթ եէտինտէ իսէ տէ, ճէմաաթ սօղլուտան տէյիլ անճագ ինթիսապ էթտիյի վէքիլէր վասըթասըյէ ումուրը իտարէյէ միւտախէլէ էտէր : Պու պալատէ մէղքիւր իքի ուսուլլարըն վասաթ վէ միւթէսիլ շէքի տիր : Պիզիմ արամըզտա պու ուսուլը իտարէլէրին իւշինիւ տէ գապուլ էթմիշ օլան քիլիսէլէր վար տըր : Պիզ էօյլէ պիր ճինա թէշքիլաթը սիյասիյէ գապուլ էթմէլի իլ քի օ պու ուսուլլարտան պիրինի գապուլ վէ տիկէրինի ըէտա էթմէյիպ հէր իւշինէ տէ միւթապըզ օլտուն, զիրա պու ուսուլլար Ղաւպ մէտէնիյէթինտէն հուսուլ կէլմիշ վէ պէս քիլիսէ ինթիյաճաթընա թաթ պիզ էտիլմիշ օլուպ, անլէրի թէպուլի էթմէյէրէք՝ օլտուլլարը հալտէ ալաճագ օլուր իսէք պիզիմ թէշքիլաթը սիյասիյէ միզէ ույլուն կէլմէզ : Հէման պու սէպէպ տէն՝ Փրօթէսթան քիլիսալարընա ույլուն կէլմէսի իշին պիզիմ թէշքիլաթըմըզըն ինճիլի մէպտէլէր իւզէրինէ միւէսսէս օլմասը իճապ էտէր :

5. Գապուլ էտիլէճէք օլան Գանունը Էոասի իքի իֆրաթտան տախի Էանի կէրէք սօն տէրէճէ մէրքէլիյէթտէն կէրէք իֆրաթ տէրէճէ աստէմի մէրքէլիյէթտէն սագընմալը տըր : Պիրինճիսի պիլա շիւպհէ

էյի մուվաֆֆագ օլուր իսէ էր Էա կէճ իսթիպատա, մուվաֆֆագ օլմատըլը թագտիրտէ իսէ իտարէսիլիք թէվլիս էտէր : Մէրքէլի պիր իտարէնին հիւն ի խըտմէթիֆա էտէպիլմէսի իշին՝ մէրքէլաէ սահիպ ի թէէսիր, ճիւմլէ ինթիմալթա գարըլ հազըր վէ հէր նէվի գիլ ու գալը թէսըլին էթմէյէ քեաֆի իգթիտարա մալիք օլան պիր գուվլէթ պուլունմալը տըր : Պու գուվլէթին նօղսանը պիզի իֆրաթ տէրէճէտէ մէրքէլիյէթ վասըթասըյլա իտարէսիլիյէ տիւշիւրիւր : Եազըզ քի միլի Գանունը Էսասիմիլին պաշըճա գուսուրու՝ առաջնորդ, մանաթըր վէ մէքթէպլէրի մէրքէլաէն իտարէ էթմէք կիպի իֆրաթ տէրէճէտէ մէրքէլիյէթէ մէյյալ օլմատը տըր : Վէ պու հալտէ Փաթրիզիսանէնին քէնտի իսթէսիլինի իճրա էթտիրմէք վէ գարարլարընը մէվգի ի իճրայա գօմագ պապընտա ալպագիտէն մատա պիր գուվլէթէ մալիք օլմամատը իշէրին իւլ իւթիւ գալմասընա սէպէպ օլույօր : Միւպահէտէ վէ գարարլար վուգու պուլուր, լաքին գուվլէ ի իճրաիյէնին Փըզտանը սէպէպլինաէն չօգ մէսէլէր իւլ իւթիւ պրագըլըր : Զաւալը Փաթրիզին էլինտէ «Թագրի» թէսմիյէ օլունան պիր սիլահ վար, ճնա տա հիւքիւմէթ իսթէրտէ սէմի իթիպար էտէր, իսթէմէզսէ էթմէզ : Պիզ Փրօթէսթանլարըն տախի քէնտի սէսին էն ուզագ մահալլէրէ իշիթտիրէպիլէն վէ քէնտի իրատէթինի ինֆալ ա իճրա էթտիրէպիլէն սահա գուվլէթի պիր մէրքէլ մէյտանա կէթիլէպիլէճէյինի զանն էթմէյօլում : Պիր աստէմին քէնտի գուվլէթինի թանըմասը մուվաֆֆագիյէթին նըսֆը տըր :

Աշուրի աստէմի մէրքէլիյէթ տախի տահա էյի պիր ուսուլ տէյիլ տիր : Պիր հէյէթ ի ինթիմաիյէնին գըմալարը Էէք տիկէրինաէն քիւլիյէն ալըր վէ միւսթագիլ օլարագ Էաշաղըզլարընտա Էա թէզիյէ պիր պիրինտէն ուզագլաշըլար Էա

տա եւքտիկերէ մուխալիֆէթ էտէրէք պիր պիրինի թագվիյէ էտէճէք եւքտէ եւքտիկերինն զուվլէթ ու ֆաալիյէթինի չիւրիւթմէքտէ օլուրլար : Պիզիմ կիպի ու ֆազ , եւքտիկերտէն խալլիճա ուզագ եաշայան վէ տաղլնրգ պիր ճէմաաթ իչիւն՝ մէրքէզտէն խարիճոտէ օլան զուվլէթին մէրքէզտէ պուլունանտան զիյատէ օլմաուր մուզիրր տիր . ուզագ գըսմլարն ինֆիրաա վէ այրը պաշ չէքիպ էճնէպիլէշմէլէրի վէ պէօյլէճէ մահվ օլմալարը մուխաթարաուր վար սըր : Պինաէն ալէյհ ճէսէտին հէր պիր գըսմինը քէնտի եւքրինտէ սագլայան վէ մէրքէզիյէթ իլէ առէմի մէրքէզիյէթի մուվազէնէտէ թուլթան պիր թէշքիլաթ հասըլ էթմէյէ թալիպ օլմալը իզ : Թասպիր ի ախէրլէ՝ քէնտինտէն թալէպ էաիլէն չէյլէրի իճրայա մուզթէտիր օլաճագ օլան պիր մէրքէզ թէշքիլ էթմէլի իզ :

Մէրքէզտէն իճրաէտէմէյէճէյի պիր չէյի թալէպ էթմէլիտէյիլ իզ . աճագ գաւառլարա քէնտի մահալլի իչլէրինի քէնտիլէրին թէսվիյէ էթմէսինէ միւսաաաոտէ էթմէլի իզ : Պու վասիթա իլէ մահալլի մէճլիալէր քէնտի քէնտիլէրինի խաարէ էթմէյէ ալլաճագլար տըր : Մէրքէզ՝ էլինտէն կէլտիյի տէրէճէտէ պու ճիւմլէ իթթիհաալարա եարաթմ էտէրէք անլէրի մէնաֆիէ միւթէգաալիլէ պաղլարը իլէ եւքտիկերէ մէրպուլթ սագլայան պիր բապըթա օլաճագ տըր : Միլլէթ վէքիլինին ֆարզլը մահալլարը զիյարէթէ չըգմասը տալի ֆաիտէլի օլուր : Պէօյլէ պիր զիյարէթ մէրքէզտէն ուզագ օլան ճէմաաթլարը թէշվիպ էտէճէյի կիպի , Վէքիլ քէնտիսի տալի անլէրին աճվալընա եազընտան վազըֆ օլարագ թէճըրիպէ քէսպ էթմիշ օլուր :

Բ Ա Ր Ե Կ Ա Ր Գ Ե Ա Լ

Ե Է Շ Ո Ի Տ Ի Ք Ի Լ Ի Ս Է Ս Ի

Պիւթիւն տիւնեատա պուլունանն Եէհուտիլէր՝ Աշքէնագիմ , Սէֆարտիմ վէ զայրիհիւմ նամլար թահթընտա պիր գաշ ֆըրգալարա թագսիմ օլունապիլիլէր իսէ տէ , պու պէնտտէ անլէրի Ուղղաշիւառ (Օրթօտօքս) վէ Բարեկարգեալ (Խալահ օլմուշ) նամ իքի գըսմա թագսիմ էտէր իսէք մագսէտիմիվէ էլլէրլէր : Ուղղաշիւառլար գասիմ Մուսէվիլիք մուճիպինճէ հարաքէթ էտէնլէր — Թալմուտա վէ Խախամ ըրվայէթլէրինէ իթթիպա էտէնլէր — օլուպ , ալէլումում Բուսիա , Լէհիսթան , Ավսթրիա , Իսիանեա , Ֆիլէմէնկ , Իթալիա , Պէլճիգա , Իսվիչէրա վէ Թիւրքիստա միւթէմէքքին տիրլէր : Բարեկարգեալլար իսէ չօգճա Ամէրիգա , Ինկիլթէրրա վէ Ալմանիատա պուլունուրլար : Պու սօն իւշ մահալլէրտէ ուղղաշիւառլար տա չօգ իսէլէր աէ , քարեկարգեալլար օրալարն թէսիլի , օգումուշ վէ սէրվէթ սահիպի Եէհուտիլէրինտէն իպարէթ տիրլէր : Անլէր Թալմուտ վէ ըրվայաթա , ային ու առէթլէրէ վէ սօֆու Եէհուտիլէրին մուազզէզ սայրըզլարը պիր չօգ գաւաիտէ Եէհմիլիյէթ վէրմէյիպ , իպասէթ վէ թէայիւշի եէվմիյէ ուսուլլարնը չօգճա Խրիսթիյանլարնքինէ թաթպիգ էտէրլէր : Անլէրին գաիտէ ի քիւլլիյէսի , «Վազթլար թէրապզը էթտիքճէ պիզ աէ էզհէր ճիհէթ թէրապզը էթմէլի իզ» աէն իպարէթ տիր : «Տինիմիզին էսասի հագիգաթ վէ թալիմաթընտան վազ կէշմէլի տէյիլ իզ . ամմա տինիմիզի վէ անըն խարիճի (սաթհի) ուսուլլարնը վազթըմըզա , վէ իչինտէ պուլունաղըմըզ մէմլէքէթէ թաթպիգ էթմէք վազիֆէ ի մուգատտէսէմիզ տիր» աէյու իտտիա էյլէմէքտէ տիրլէր : Սէպթ կիւնիւնիւ եէվմի մուգատտէս տէյու թանըլլէր իսէտէ , օ կիւնտէ Խրիսթիյանլարա պէրապէր թիւճարէթլէրինէ տէվամ էթմէյէ մէճպուր

օլտուղլարընտան, անըն եւերինէ Կիրակիյի հրփղ էթմէքէ տէ Ալլահա մագպուլ օլա- ճագլարընա ինանըրլար : Իսթէյէնլէր իչին հէյքէլ եա սինաղղ տէնիլէն իպատէթ մահալլէրի Սէպթ կիւնլէրինտէ իպատէթ իչին աչըգ իտէ տէ, ալ իպատէթ վէ վաղ վաղթլարը Կիրակի սապահլարը տըր : Վէ Կիրակի ճէմաաթլարընա կէլէնլէրին ա- տէսի Սէպթ ճէմաաթլարընա կէլէնլէրին- քինտէն օն գաթ զիյաոտէ տիր : Պունտան մատա չօճուղլարընըն թարիմաթը տինի- յէտէ թէրազգընը իչին Կիրակի մէքթէպ- լէրի տէ վար տըր :

Եագընլարտա Պսթըն շէհրինտէ իշպու Բարեկարգեալ քիլիսէլէրտէն պիրինի պիր Կիրակի կիւնի զիյարէթ էյլէտիմ : Իշպու Եէհուտի քիլիսէսի Մ. Ամէրիգանըն Բա- րեկարգեալ քիլիսէլէրի (սինաղղ եա հէյ- քէլլէրի) արասընտա պաշ մէրթէպէյի թու- թանլարտան պիրի օլուպ, «Թէմիլ Խորա- յէլ» (Խորայէլ Հէյքէլի) նամըյլա մարուֆ մէրմէր պիր մագտէտէ տիր : Իշպու մագ- տէսէ խարիճէն թամմ պիր Եէհուտի հէյ- քէլի կիպի կէօրինիւր իտէ տէ, իչինէ կիրէնէ պիր Փրօթէսթան քիլիսէսինտէն ֆարղլը կէօրինմէղ : Գափուըն գարըն- սընտա պիր մինպէր, քիլիսէսին իւշ թա- րաֆընտա «Թաթթ»լար (Կէլլիլի), տէօր- տիննիւ թարաֆընտա վէ մինպէրին ար- գա թարաֆընտա պէօյիւք պիր օրկանօ վէ անըն եանընտա մուղանիլէր մահալլինտէ էրքէք վէ գատընլարտան իպարէթ պիր գուալլի պուլլընմագտա իտի : Մագտէսէ- նին ալ պէտէնի սէտիրլէր իլէ տօ- լու օլուպ, անլէրտէ գարըլար, էրքէքլէր վէ չօճուղլար օթուրմագտա իտիլէր : Օրթօ- տօքս Եէհուտի քիլիսէլէրինտէ գարըլար պիր թարաֆտա, էրքէքլէր տէ շարիգալարը պաշարընտա օլարագ օլ պիր թարաֆտա օթուրուրլար իտէ տէ, պուրատա հէփ պիրլիքտէ իտիլէր : Էրքէքլէր տէ պաշլարը աչըգ օլարագ օթուրմագտա իտիլէր : (Օր-

թօաքս Եէհուտիլէր իպատէթտէ պաշա- րընը աչմագլար :

Քիլիսէսին սագալըղ Բապպիսի աոտէ- թա պիր Փրօթէսթան վաղը կիպի միւ- լէպպէս օլտուղը հալտէ մինպէրէ կիտիպ, Եպիսկոպոսական տուա քիթապընա միւշապիհ պիր տուա քիթապընտան պիր գըսա տուա օգույարագ խրամէթէ պաշլարը : Պունտան սօնրա ճէմաաթ վէ Բապպի (խախամ) արասընտա մուղապէ- լէթէն Ք. Մուգատտէստէն սէչմէ այթթ- լէր օգուհաու : Սօնրա մուղանիլէր կիւ- րուհու օրկանօ իլէ պիրլիքտէ թէրէնիւմ էթտիլէր, պատէհու Բապպի Երէմիա փէյ- ղամպէրտէն պիր պապ օգույուպ, անտէն պիր այթթի էսասը քէլամ իթթիսագ է- տէրէք վաղընա պաշլարը : Միւմաիլէյ- հին տէրմիյան էյլէտիլի էֆքեար գալաիտի մանթըղիլէյէ մութապըղ, հէմ ուսուլը մէվիղէյէ մութաֆըղ պուլլընպ, պիր Փրօ- թէսթանըն մէղաղընա քեսամիլէն էլ վէ- րիչի իտի : Միւթէմիյուն իտէ քէմալը տիգգաթ իլէ տինլէյիպ, վէ կէօղ հէմ եիւղլէրինտէ իլթիրաքը հիտա ալա- մէթլէրի կէօթէրմէլէրիլլէ վաղտան միւ- թէլլէրիլ հէմ միւթէֆիտ օլմագտա ի- տիլլէրինի պէյան էթմէքտէ իտիլէր : Պիւ- թիւն խրամէթ — տուալար, Ք. Մուգատ- տէս գրաաթը, գուալլի թէրէնիւմի վէ վաղ — սալթ պէչ օն լուղէթ իպրանիճէ միւթէսնա օլտուղը հալտէ, Ինկիլիղճէ լիսանտա օլտուղուտան, օրատա պուլլուան պիր Ամէրիգալը Խրիսթիյան՝ քէնաինին պիր Եէհուտի սինաղղընտա իպատէթ էթմէքտէ իտիլինէ գօլայճա ինանամայօր իտի : Անը պիր Խրիսթիյան քիլիսէսի իպատէթինտէն թէֆրիգ էտէն պիրիճիք շէյ ճէմաաթըն թէրէնիւմ էթմէմէսի իտի :

Բապպի եախօտ խախամ վաղ էսնա- սընտա Յիսուս հագգընտա տա սէօյլէմէյէ պիր ֆուրսաթ պուլուպ, կէրչի Յիսուսը վատ օլլըմը Մէսիհ, Իպն Ուլլահ վէ Սալիւ-

չէրիֆին իբրինճի իւզնիւմիւ տէյու գապուլ էթմէտի խէ տէ, Անը Եէհուտիլէր արա-
պընտա էն պէօյիւք, էն աղիզ վէ էզհէր
ճիհէթ իմթիսալէ շայէսթէ պիր Եէհուտի
տէյու իլան էյլէտի :

Նիհայէթ Րապպի պէրէքէթ տուապընը
օգուտու, գուայր մուխթասար պիր իլահի
տահա թէրէննիւմ էյլէտի, վէ պէօյլէճէ
իշպու Բարեկարգեալ Եէհուտի իպատէթի
խիթամա կէլտի :

Մօյթըն, Մ. Ամերիգա,

ՀԱՅԿ ԱՏԱՏՈՒՐԵԱՆ

ՏԵՕՔՄԷԽԱՆԷՏԷ

ՓՐՕՖ. Յ. Յ. ՄԱՆԻՍԱԶԵԱՆ, ՄԷՐՁԻՖՈՒՆ

Վիէննայա եազըն Սանիթ ֆէօլթըն
չէհրինտէ պուլունույօրուզ : Կապըր տէօթ-
մէխանէսինի գիյարէթ էտէճէյիզ : Էվրօ-
փատա ալէլումում ճարի օլան ուսուլա
կէօրէ գափուլարտա՝ «Մէմուր օլմայանլարըն
տիւխուլու մէմուր տըր», տէյու օգույօր
խէք տէ, ֆապրիգանըն նիհարի տիրէք-
թօրը Հէր Բլայն ագրապատան օլարագ,
պիղէ գլազուլլուգ էտիյօր : Պապրիգանըն
400 գատար ամէլէսինին՝ 300ի կիւնտիւզ
վէ 100ի խուսուսի լէյլի պիր տիրէթթօր
իլէ կէճէլէյին իշէրլէր : Իշ սաաթլարը
սապահլայըն ալաֆրանկա սաաթ 6 1/2 տա
պաշլայըպ, գահվալթը իշին 1/2 սաաթ վէ
էօյլէն վագթը 1/2 սաաթ թաթիլ էտէրէք,
ագչամ սաաթ 6 1/2 ա գատար տէվամ է-
տէր. կէճէ նէվալէթի տէ այնի նիսպէթտէ
օլուր : Եազ գըշ պու մինվալ իւզրէ իշէ-
նիլիր : Խուսուսի պէօյիւք սրփարըչար էս-
նապընտա ամէլէսինին սայըսը արթըրըր :

Տիրէթթօր տաիրէսինտէ՝ ումուսի հիսապ
քիթապ իշէրինտէն մատա, եափըլաճագ
նէանէլէրին ըէամլէրի վէ ֆիյէթլէրի թան-
զիմ օլունուր : Իբրինճի պիր տաիրէտէ՝ վէ-
րիլէն ըէամլէր եախօա էօրնէքլէրէ կէօրէ
օտունտան մօտէլլէր եափըրըր : Իւշինճիւ
տաիրէտէ՝ ինճէ գում վէ քիլտէն միւրէք-
քէպ պիր խամուր իլէ մէզքիւր շէքլէրին

գալըպլարը եափըրըր : Պու իշ, ախէր չօգ
իշէր կիպի, փարշա պաշընա (գապալ իշի)
օլուպ, պուրատա չալըշանլար էքսէրիա
գարըլար վէ գըղլար տըր : Պազը աիլէ-
լէրին պիւթիւն խանէ գալգը պիրիլքտէ
չալըշմագտա պուլունուր :

Տէօրտիւնճիւ տաիրէտէ ապ գալ իշի
կէօրիւմէքտէ տիր : Պիր քէօմիւր օճաղը,
պիր տէ էլէքթրիք օճաղը վար տըր : Քէօ-
միւր օճաղընտա ալէսսէվիյէ պէշ թօնօ տէ-
միր էրիտիլիր : Սու գուվլէթի իլէ իշէյէն
ճէսիմ քէօրիւքլէր, գուլագլարը սաղըր
էտէրճէսինէ շամաթա իլէ աթէշի պէրտէ-
վամ ալէվլէնտիրիպ, 3—4 սաաթ զար-
ֆընտա մէզքիւր մըգտար տէմիրի սէյյալ
հալէ կէթիլիրլէր : Տէմիր իլէ մախլութ
պուլունան թաշ վէ թօփրագ կիպի նէս-
նէլէր տէմիրտէն խաֆիֆ օլմալարը հատէ-
պիլլէ քէօփիւք կիպի սէյյալ տէմիրին
Եիւզիւնէ չըգարլար, վէ օճաղըն պիր եա-
նընտա պուլունան պիր տէլիքտէն արշարը
փիւսկիւրիւլիւրլէր : Պունլար ճիւրիւմ թա-
պիր օլունան մատտէլէր տիր քի, ֆապ-
րիգա իշին լիւզումնը, այնի զէմանտա չէհ-
րին չօնէ եօլլարընը ինշա էթմէք ի-
շին էն ֆաիտէլի պիր քէրէսթէ տիրլէր :
Ուսթապաշը՝ էրիմիշ մատտէյի արատա պիր
թէֆթիլ էտիպ, տէօթմէ գարարընը պուլ-
տուղընտա պիր չան չալար : Տէրագապ
30—40 իշճիլէր սէյիրտիպ կէլիրլէր, ու-
զուն սըրըգլար իլէ պիրէր չէօմլէկ օրթա-
լայարագ սըրա իլէ աիլիլիրլէր : Օճաղըն
աղղընը գափայան պալըդ թափա տէլի-
նիր, վէ իշթէ փարլագ աթէշ ալէվի ըէն-
կինտէ օլան սէյյալ տէմիր՝ պիր աթէշ
ագընթըրը կիպի ագմաղա պաշլար : Չէօմ-
լէկլէր սըրա իլէ տօրտուլուլուր վէ ուզուն
պիր տիլիտէ աղղարընը աշմըշ պէքլէմէք-
տէ օլան գալըպլարա պօշալտըրըր : Սէյյալը
նարի՝ օլ տարաճըգ տէլիլէրտէն խօշան-
մազ կիպի ֆըշգըրըպ փիւսքիւրէրէք, պէօ-
յիւք հէնկեամէ եափար վէ գաշաճագ Եօլ-

լար արար : Պունը եափմասըյլէ գալըպըն հէր պիր արալըղընը սըգըճա տօլտուրուր : Եարըմ սաաթ գատար սօնրա գալըպլարըն ճիւմէսի աչըյըպ՝ տէօքիւլմիւշ օլսն նէս- նէլէր չըգարըյըր : Էրիսիլէն տէմիրտէ ազ չօգ քէօմիւր թէրքիպի պուլունտըղընտան, եափըլան նէսնէլէր փէք սէրթ վէ կէվրէք օլարազ , եէրէ տիւշտիւքլէրինտէ ճաւ կի- պի գըրըյըրլար : Պու նամագպուլ հալըն տէֆի իչիւն նէսնէլէրի եումշաթմագ , եա- խօս չէքիճէ կէլիր եափմագ լազըմ տըր , պու խէ տէմիրտէքի քէօմիւրիւ տէֆ էթ- մէքլէ օլուր : Պու մագսէտէ նէսնէլէր խու- սուսի գապլարա գօնուլուպ , արալըգլարը քէօմիւր իլէ թէրքիպ եափապիլէն , եանի օֆսիթէն իթա էյլէյէն պիր թօփրագ իլէ տօլտուրուլուր , վէ ճիւմէսի պիր ֆուրու- նա գօնուլարազ , ֆուրունուն ազըր էյի սըվանտըգտան սօնրա 24 սաաթ տէվամ էլզըրէ գըղտըրըյըր : Պու թէրթիպտէ չըգ- տըգլարընտա նէսնէլէր՝ իւզէրլէրինտէ պու- րունան փիւրիւղլէրտէն թէմիղլէնմէք իւզըրէ սէրիէն տէվր էթմէքտէ պուլունան պէօ- յիւք իւսթիւվանէլէրէ գօնուլուր , վէ պէ- րապէր չալգանմագտա օլան գում վասի- թասըյլէ փէրտահլանըր : Տագիգ նէսնէլէր պունտան մասա էլ եախօս չարիս իլէ տա- խի սիլինիր , թէմիղլէնիր : Պէօյլէճէ պու կիւն օճագտա էրիմէքտէ օլան տէմիրի՝ եարըն պալթա , չէքիճ , էթ մաքինալարը , սաաթ չարիւլարը վէ պաչգա եիւղլէրճէ չէքլէրէ կիրմիշ , սանաըգլարտա գօնուլ- մագտա վէ միւշթէրիլէրէ կէօնտէրիլմէքտէ կէօրիւրսին :

Եափըլաճագ նէսնէլէրին նաղիւրիլի նիս- պէթինտէ տէմիրին տահա զիյաստէ սէյյալ օլմասը կէրէք տիր : Տէմիրի քէօմիւր վա- սըթասըյըլա գալ էթմէքտէ հասըլ օլան տէրէճէ ի հէրարէթ թագրիպէն 1800 (տէրէճէ սանթիկրատ) օլույօր : Պու տէ- րէճէտէ տէմիր տահա սու կիպի սէյյալ օլմայըպ , ազ չօգ սագըլ կիպի եափըլկան

պիր հալտէ պուլունուր վէ փէք տար ա- րալըգլարա գօլայճա կիրէմէզ : Սու կիպի ագար էթմէք իչիւն տահա գուվլէթլի պիր հէրարէթ մէնպար լազըմ տըր : Պու իչի եափապիլէն պիրիճիք գուվլէթ՝ էլէք- թրիգիլէթ տիր : Պու մագսէտ իլէ մէզ- քիւր ֆապրիգա չէհրին էլէքթրիք չիւքէ- թինտէն սէնէվի եարըմ միլիօն վօլթամիէր սաաթընա միւսափի էլէքթրիգիլէթ տա- թուն ալըպ , պունա պէտէլ սաաթը 8 հէ- լըր (16 փարա) հիսապըյըլա 2000 սամ. լիրասը գատար պիր մէպլաղ թէէտիլէ էթմէքտէ տիր : Էլէքթրիքիլէթ ատի թէ- լէկրաֆ թէլի գալընըղընտա թէլլէր վա- սըթասըյըլա ֆապրիգայա նագլ օլունուպ , կէսիլի էննատէ 4500 վօլթ շիտտէթի վար տըր : Պու շիտտէթ՝ թէլէ տօգունան պիր զաթը տէրագապ էօլտիւրէճէք գա- տար թէհլիքլի օլտուլունտան , պինանըն ալթընտաքի մաղաղատա պուլունան խու- սուսի պիր ալէթտէ 200 վօլթ տէրէճէսինէ թահվիլ էաիլաիքտէն սօնրա իւշ թէլէ թէվլի օլունուր : Իշպու իւշ ազընթը 1 1/2 մէթրօ պօյտա վէ պիր առէմ պիլլէյի գա- լընըղընտա իւշ տանէ գարպօն չըպուլլար վասըթասըյըլա օճաղա իտիսալ օլունուր : Էլէքթրիք օճաղը՝ իքի մէթրօ գատար գուլթու օլան պէօյիւք պիր արմուտա պէնզէր վէ պիր միհվէր իւզէրինէ գօնուլ- մուշ օլարազ մաքինա գուվլէթիլլէ չէվրի- լէպիլիր : Տըշ եիւզիւ տէօքմէ տէմիրտէն օլուպ , իչի խէ՝ աթէշտէ էրիմէյէն պազը թօփրագ թէրքիպլէրիլլէ գալընճա սըվան- մըշ տըր , չէօյլէքի նարի տէմիր խարիճտէ- քի գապը տախի պէրապէր էրիտէմէսին : Պու օճաղըն տէրունինէ պիր թօն գատար տէմիր փարչալարը վէ էրիմէսինի թէսհիլ էյլէյէն պազը թունճ թէրքիպլէրի գօնուլ- տուգտան սօնրա , գափագ գափանըր վէ էլէքթրիգիլէթ ազընթըր իւզէրինէ չէվ- րիլիր : Պիր գաչ տագիգէ զարֆընտա օլ տէրէճէ տէհլէթլի պիր հէրարէթ հասըլ

օլուր քի, արա սրբա և օգլաւմա իսին գա-
փադ աչրտըղընաա՝ կինէշ իլէ եարըշա
չըգան պիր զիյա նէշր օլունուր : Իշնիլէր
անճադ պոյալը ճամաան կէօղլիւքէր իլէ
իշնէ պագապիլիլըլէր : Պիզ տախի կէօ-
ղիւմիւղիւ գօյու մալի ընկտէ պիր ճամ
իլէ մուհաֆաղա էտէրէք պագտըգ իսէ տէ,
գարպօնլարըն ուճլարընը եէքտիկէրինէ
րապթ էտէր կիպի կէօրիւնէն զիյա քէ-
մէրի հալա գար կիպի պէյազ փարլամագ-
տա իտի : Պու զիյայա մուհաֆաղասըզ
պագանըն կէօղլիւ սաղալմազ սուրէթտէ
քէօր օլուր : 2200 տէրէճէ հէրարէթէ եէ-
թիշիլշ օլան սէյյալ տէմիրին նուրը պիլէ
ազտըղը զէման կէօղլիւքսիւզ կէօղլէրէ
մուզիրր աիր : Պու եօլտա մուամէլէ պիր
սաաթտա խիթամ պուլուպ սէյյալ տէ-
միր գալըպլարա թաշընըր :

Տիգգաթա շայան պիր խուսուս տըր քի՝
պու իշտէ թէհլիքէ մէնպալարը չօգ իսէ
տէ, գաղա փէք նատիրէն փուգու պուլու-
յօր, օ տա անճադ տիգգաթսըզ օլան ա-
ճէմի քիմնէլէրէ վագը օլույօր : Ամէլէ քէօ-
միւր վէ թօփրագ թօզու իշինտէ օն սաաթ
աղըր իշլէմէրլէ կիւնտէ անճադ Գոան 18
ղուրուշա գատար իւճրէթ ալապիլիր իքէն,
եինէ հալլարընտան խօշուտ տըրլար, վէ
Սօսիալիսթլէրին ամէլէ ֆրըգալարը պու
ֆապրիգանըն իշնիլէրին թէրք ի մէշղուլի-
յէթէ թէշլիգ էթմէյէ չօգ չալըշըլլար
իսէ տէ, մուվաֆֆագ օլամամըշար տըր :

ՐՈՒՀԱՆԻ ՀԱՅԱԹ

ԻՆՃԻԼԻՆ ՍԱՏԷ ԹԱԼԻՍԻ ԷՍՔԻՍԻՇ ՍԻ ՏԻՐ

Յունվարըն 15ինէ միւստըֆ Կիրակի
կիւնիւ Պիրմինկհամտա պուլունան պէօյիւք
ժողովակաւ քիլիսէյէ կիթաթմ : Քիլիսէ-
նին չօպանը Տր. Ճաուէթ՝ օ կիւն սապահ
վաղընա խուսուսի օլարագ տարիւլֆիւնուն
մուպլիմ վէ թալէպէսինի տալէթ էյլէմիշ

խաի : Հէփ փրօֆէսօրլար վէ եիւղլէրճէ թա-
լէպէ ըէսմի էլպիսէլէրինի կիլինմիշ օլարագ
կէլմիշլէր իտի : Տարիւլֆիւնունըն միւտիրի
Սըր Օրիվըր Լաճ Գիթապը Շէրիֆի գրաաթ
էյլէտիքտէն, վէ գուաշի թարաֆընտան
միւէսիր պիր մագամ թէրէնիւմ էտիլ-
տիքտէն «օնրա, Ինկիլթէրրանըն պու մէշ-
հուր վաիլի Տր. Ճաուէթ՝ քէլամա աղազ
էյլէյիպ զայէթ սատէ պիր վազ իրատ էյ-
լէտի : Միւմաիլէյհ սաիմա սատէ Ինճիլի
վաղլար իրատ էտէր : Քէնտիլի սատէ պիր
միւմին մագամընտա գանմըշ տըր քի,
սամիուն քիմ օլուրսա օլսուն, սաֆի Ին-
ճիլին սատէ վաղընա միւհթամ տըրլար :
Իշթէ վաղընըն գըսա պիր խիւլաասըր :

«Նէ միւպարէք տիր գալպի փաք օլան-
լար, զիրա անլէր Ալլահը կէօրէճէրլէր :»
Պիր նէվ պիլկի վար քի օ ըուհճա փաք
օլանլարըն միրասը տըր : Օ թահսիլ իլէ
էլտէ էտիլմէզ, պիր նէվ եաշայըշ իլէ
էլտէ էտիլիր : Օ՝ միւնէվլէր ֆիքրլէրէ տէ-
յիլ, ֆիլան խուսուսի թէճրիպէ ի չախսի-
յէյէ մալիք օլանլարա քէշֆ օլունուր : Օ՝
մէթէպլէրտէ պուլունուր պիր խաղնէ
տէյիլ տիր : Խայալըն գանատլարը պիլէ
անա եէթիշլէմէզ : Շաիրին պասարը օ փէր-
տէնին վէրասընը միւշահտէ էտէմէզ : Պու
պէլքի պիլէ քիւլիյէն ֆարգլը թարիգ-
լէրլէ կէլիր : «Նէ միւպարէք տիր գալպի
փաք օլանլար, զիրա անլէր Ալլահը կէօ-
րէճէրլէր :» Իշթէ պու պիլկի՝ ֆիքրին
խիթինթամը նէթիճէսի տէյիլ, գալպտէ
պիր պասար տըր : Գալպի փաք օլարագ
եաշայանլար՝ անը աօղրուտան կէօրիւրլէր :
Եաշայըշընըն ըուհանի պասարըմըզա սըգը
ալագասը վար տըր : Շաիր Պայըրըն մահ-
տուտ պասարը էօմրիւնիւն նափաքըղը սէ-
պէպինտէն տիր : Ճիւմէ ուլլի շէյլէրի
թէրք էթմէք գապիլիլիլէթի ֆասիա եաշա-
յըշ իլէ զաիֆլէնիր, քէօր օլուր : Կիւնահ
տաիմա, հէր տաիրէտէ քէօրլիւք հասըլ
էտէն տիր : Կիւնահըն իւճրէթի էօլիւմ

տիր : Պէտ ախլագ պասարը գարարտըր , գուտսիյէթ խտէ անը չէօլէրիզ էտէր : «Նէ միւպարէք տիր գալպի փաք օլանլար , զիրա անլէր Ալլահը կէօրէճէքլէր :» Նէ տիր պունըն մանասը : Մութլագա մանասը շու տըր քի գալպի փաք օլանլար Ալլահըն հուգուրընը խայալ հալինտէ տէյիլ , պէլքի հագիդաթէն պիլէճէքլէր , բուհանին հագընլըղընը հիսս էտէճէքլէր : Պիլէճէքլէր քի պու տիւնհա պիր էյթամիտանէ տէյիլ , անճագ Փէտէրէրինին խանէսի տիր : Պիր չէյ կէօրէճէքլէր , պէլքի կէլինին երւզիւնիւ նագիք նիգապը արգասընտան կէօրաիյիւմիզ կիպի : Պիր չէյ հիսս էտէճէքլէր , պէլքի պիզիմիլէ ալի օտատա պուլունան սաքիթ սէվկիւլիւմիւզիւն հուգուրընը հիսս էթտիյիմիզ կիպի :

Պիր սուրէթլէ , վէ պիր եօլտա — պէլքի այլինէտէն ըէմզ իլէ կիպի — Ալլահը կէօրէճէքլէր , լաքին պիրիքտէ եաշամագլըղա , երւրիւմէքլիյէ վէ էօլմէքլիյէ քեաֆի օլանճագ տէրէճէտէ պէրրագ սուրէթտէ : Պէլքի պաղըլար պու բուհանի պիլկիյի , կէօրիւչիւ եանլըչ եէրէրտէ արամագտա տըրլար : Պէլքի գալպ վէ ճան թէմիզիլի իլէ տէյիլ , միւթէալլէմ ֆիքրին մանթըզըլա արամագտա տըրլար : Պէլքի պաղըլար տըրլար վէ սաիգէլէրինի երլգամագ եէրինէ , խարիճի աթվարլարընը տիւզէնլէմէք թարիդիլէ արաշտըրմագտա տըրլար : Պիր տէֆա ասիլ պիր վալիտէ Գօլէճտէ օգույան օղլունա չէօյլէ եաղտը : «Օղլում , կէլէճէք մէքթուպընտա կէօրմէք խթէրիմ քի , նէճիպ պիր կէնճ օլմաղա չալըշտըղըն գատար գալպի փաք պիր կէնճ օլմաղա չալըշտըրմըրն» : Չօղլար միւթէպէր կէօրիւնմէքլէ գանաաթ էտէրլէր , գուտսիյէթէ աճըգմաղլար : Պու սէպէպտէն նիչէ թալէպէ իլմտէ իլէրի կիտէրլէր , լութֆտա պէօյիւմէղլէր : Զիյատէ ուսթա , լաքին փէք քիւչիւք ատէմլէր օլուրլար : Պիր թէք չիչէյի պէպլէրլէր , պաղչէյի իհմալ էտէր-

լէր : Հիքմէթի պուլուրլար , ճանը զայ էտէրլէր : Փագաթ պու գալպ փաքիլինի նասըլ էլտէ էթմէլի , պունա արղու էտէն քիմնէ մութլագ սուրէթտէ փաք վէ թէմիզ օլան չէյլէրին փէչինտէ օլմալը տըր : Ֆիքրինի պօղուգ նէննէլէրտէն գաթի սուրէթտէ չէվիւրմէլի : Էյլէնճէսի պիլէ սատէ , խալիս , թէմիզ վէ փաք չէյլէրլէ օլմալը : Խուսուսա ալագասը հէր կիւն Բիթապը Մուգատտէս իլէ վէ գուտսուս օլան Ալլահ իլէ օլմալը տըր : Պէօյլէ պիր ատէմ մութլագա կիւնիւն իղվալարընա , խրտմէթ ի եէվիլիյէնին թէճրիպէլէրինէ զալիպ կէլէճէք , զիրա Ալլահ իլէ հայաթի ալագա վէ իթթիհատտա պուլունանճագ , վէ պէօյլէճէ օ տէրունի գուտսիյէթէ մալիք օլարագ Ալլահըն ճէլալինի միւշահէտէ էտէճէք տիր» :

Իշթէ պու վազ եօգարըրտաքի սէրլէվ համըղա ճէվապ տըր : Ինճիլ էպրիմէմիշ տիր , վէ թալիմի հէր ասրտա եէնի տիր : Փագաթ շու սիւալ ֆիքրիմիզ վարիտ օլույօր — Աճէպա Գօլէճէրտէ օգույան թալէպէլէրիմիզ , քիլիսալարըմըղտա եէնի եէթէն կէնճլէրիմիզ պու էսքի Ինճիլին հէր զէման եէնի օլան թալիմինէ եէթէր գատար էհէմիլիյէթ վէրիյօլլար մը : Ինճիլին գուվիլէթինէ եէթէր գատար ինանըյօլլա՞ր մը : Բրիստոսըն հէր չէյտէն իւսթիւն վէ էլզէմ իտիլինէ գանըյօլլա՞ր մը : Պունլար միլլէթիմիզին վէ քիլիսալարըմըղըն հայաթընճա տիւչիւնիւմէսի էլզէմ օլան խուսուսլար տըր :

Յուլի. 23, 1911, Պիւմիկիւմ

ԼՈՒԹՅԻ ԼԵՒՈՆԵԱՆ

Եալընըզ քէնտի քէնտիսիլիյէ գանաաթ էտէն քիմնէ փէք իւչիւք պիր չէյէ թէնէզղիւլ էթմիշ օլուր : Պիր քիմնէնինին երւքսէք իտէալ վէ թէսապիւրլարը պօղուլպ հիչիլի երւզ թութմատըղճա , օ քէնտի քէնտիսինէ գանաաթ էտէմէզ : Լաքին ատէմ «Պանա եաշամագ Բրիստոս տըր» տէտիլի անտէ պու ֆագըրը հարտէն պիհուսուտ զէնկիլիլիյէ նաիլ օլմուշ օլըր :

ՍՕՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

ՄԵՃԼԻՍԻ ՄԵՊՈՒՍԱՆ

45/ննձի ինքնաշարժ ավտո մեքենաները 10 սենյակ միւստէթիլէ կէօմրիւք րէս-մինտէն իսթիանասը հազգընտաքի մէվաուտը զանուկէ իլէ էնճիւմէնին մազպաթասը օգու-նուկ գապուկ էտիլտի վէ պագի վագթիւն քեաթ-ֆէսի Մալիյէ նազըրը ճալիտ պէյին նութգ վէ իզահաթընա վէրիլտի: Նազըրը միւշարիլէյն շու-եօլտա խտարէ ի քէլամ էթմիշ տիր: «Թէմմուզ 10 կիւնիւ խաղինէ ի մալիյէյի 329,184 զուրուշ մէվճուտ իլէ պուլտուզ: Փագաթ պուշա մու-գապիլ Օսմանը Պանգասընքն աչըգտան էօտէմիշ օլտուղը իքի այլըգ սիւֆէրա մասալթը իչիւն պանգայա 23,000 իրա աչըգտան պօրճ վայր իսի: Իշթէ մէշրութիլէթ պիզի պու հալտէ պուլտու եախօտ պիզ մէշրութիլէթի պու հալտէ պուլտուզ: Պու սէպէպտէն սէնէ ի մէզքիւրէ նիհայէթինէ գաուար 8 այլըգ պօրճարը գափաթ մազ իչիւն էվէյա 4,750,000 իրալըգ պիր իս-թիզարազ աղտ էթտիք: 1325 սէնէսի իսթիտա սընտա 2,700,000 իրա մէվճուտուիւզ վէ այնի սէնէտէն պագի գալմը օլմազ իւզրէ Հարպիյէ-նին 2,000,000 զուրուշու միւթէճավիզ պիր աչըղը վար իսի: Շիսի պիւտճէմիզտէ մասրաֆ մէշրութիլէթին իլք սէնէսինտէ օլտուղընտան 4—5,000,000 իրա էքսիք տիր: 1324 սէնէսի-նին Թէմմուզուտան սօնրաքի աիւշունաթ ի-չիւն պու կիւնէ գաուար 2,000,000 իրալը միւ-թէճավիզ թէսիյաթ իճրա էտիլմիշ տիր: Իհ-թիյաճաթը միւպրէմէ ի աաքէրիյէ վէ եունան թազմիւնաթը հարպիյէսինին թէսիյէսի մագսէ-տիլէ 5,350,000 իրալըգ ֆէվզ էլ աաէ պիր պիւտճէ թանգիւմ օլունուկ պու մէճիտտէ գա-պուկ էտիլմիշ իսի: Պու մէպլաղըն գըսմը ազամը (3,250,000 իրասը) Հարպիյէ նէզարէթինէ, վէ պագիսի տախի գըսմէն Պանրիյէ նէզարէթինէ, գըսմէն իմալաթը հարպիյէ միւտիլիյէթ ի ու-մուտիյէսինէ վէ գըսմէն տէ Մալիյէ նէզարէթինէ միւթէպլիզ իսի: Պուշարա գարչը կէօթէրիլէն վարիտաթ 2,500,000 իրա Պանա Հէրսէք թա-վիզաթը, 1,600,000 իրասը Երաղգտա պուլու-նան էչեա, նուզուտ վէ թանվիլաթը վէ պա-գիսի ճիհէթ ի աաքէրիյէնէ աիտ օլուկ վէ եա-խօտ խաղինէ ի խասաստան միւտէվիլէր պուլու-նուկ սաթըլաճազ օրան պիլ ումում արագի վէ

մէպանիյէ աիտ իսի: Պանա Հէրսէք թափիլա-թը ալընար: Երաղգտան տախի 504,000 իրա 1325տէ վէ 600,000 իրա տախի 1326տա էլի-միլէ կէչտի: Իսթանպօլտա անճազ 46,000 ի-րալըգ էմաք սաթըլտը: Հարպիյէ նէզարէթինին աչըղընը գափաթմազ իւզրէ Թագսիմ Թալիմ խանէսի սաթըլըպ պուշտան տախի էզ զպրի մասրաֆ 3,000,000 զուրուշուզ պիր մէպլազ էրտէ էտիլտի: Պուշարա մուգապիլ Հարպիյէ նէզարէթինէ 1325 սէնէսի իչիւն 1,834,000 վէ 1326 սէնէսի իչիւն 770,000 զուրուշ, վէ Թօփ-խանէյէ 240,000 զուրուշ թէսիյաթ վուզու պուլտու վէ պէօլէճէ մալիյէ տաիւրէսինին 1324 սէնէսինէ աիտ տիւշունը էօտէյէմէտիք: Պանաէն պէյն 1325 սէնէսի իչիւն թանգիւմ օլունան ֆէվզ էլ աաէ պիւտճէնին իրասը մասրաֆը գա-փայամաուր»:—Իքիւնի ճէլէտէ: Գօսօվաուտա մու-հաճիլըր եէրլէշտիւմէք իչիւն 2,247,000 զուրուշ վէ զըշ միւնասիպէթիլէ միւնթաճիյնէ թէվզի էտիլմէք իւզրէ 1,000,000 զուրուշ թալէպ էտէն թէզքիլըրէր օգունուկ էնճիւմէնէ կէօտէրիլտի: Պատէնու ճալիտ պէյ տէվամ էտիլա՝ «Մէշրու-թիլէթին իլք սէնէսինտէ (1325) իրատ 25,000,000 վէ մասրաֆ 30,000,000 իրա օլտու: 324տէ պիւտճէյէ գօնուլան փրատըն % 78ի, 325տէ իսէ % 80ի թանսիլ օլունտու, տէմէք տիր քի վէրկիլըրին պագիյէ գալմասը աաթթի եալաշ հալաշ արամըգտան գալգմազտա տըր: 326 սէ-նիսինին պիւտճէսինտէ 26,000,000 իրա իրատա մուգապիլ 36,000,000 իրա մասրաֆ օլմուշ տըր: Պու աչըղը գափաթմազ մագսէտիլէ մէճիտին րէյի իլէ պիր իսթիզարազ ազտ էլլէտիք» տէյէ-րէք օլ պապտէ ուզուն պիր իզահաթ վէրմիշ տիր: Պիլ աիւրըն Օսմանը Պանգասը վէ մէմ-լէքէթին աիվալը իզթիաստիյէ ի հազըրէսի հազ-գընտա մալիւմաթ վէրմիշ վէ ալնամ վէրկիլտի կէչէն սէնէքինտէն 200,000 իրա, թիւթիւն ի-րատը կէչէն սէնէքինտէն 300,000 իրա զիյաաէ օլտուղունը, պէտէլ ի նազտի վէ փօսթա վէ թէլէզրաֆ իրատը կէչէն սէնէքինտէն նօգսան օլտուղունու զիքը էթմիշ վէ վագթ չօզ կէչմիշ օլտուղունտան նութգուն պագիսի էթթէսի կիւնէ թէլէթիլը օլունուկ մէճիտէ խիթամ վէրիլմիշ տիր:—46ննձ ինքնաշարժ Մալիյէ նազըրը նութ-գունու տէվամ էտիլա 1327 սէնէսինին պիւտ-ճէսի հազգընտա մալիւմաթ վէրմիշ տիր: Մէմ-լէքէթին իրատը պու սօն 3 սէնէլէրաէ աթթ-մագտա օլմուշ իտիլինի վէ աթթի պիր գաշ սէ-

նէյէր զարֆընտա տախի արթաճաղընա ապա չիւսէն ճաղօ օլմատըղընը վէ չու հալտէ չօգ կէչմէզտէն իրատըն՝ մասքաֆտան զիյատէ օլա-րազ պօրճարըն թէսվիյէսի միւմքին օլաճաղընը տէրմիյան էթտիքտէն սօնրա, «Պէնիմ թազիւ էթտիյիմ մէսլէք միւսիւ կէօրիւմէտիյի թազ-տիրաէ՝ սիզ պաշգա մէսլէք թափիյէ էտէպիլիւր սինիզ։ Եէթէր քի թարիւս վէ միւսթազպէլին սէթայիւ վէ ազըչ էտէճէյի պիւր մէսլէյի թազիւ էտէլիւ» տէյիւ խաթմը քէլամ էթմիւ վէ ու-զուն ազըչյարա մազհար օլմուշ տըր։ — 476նի ին-քիւստա՝ Այան Մէճիւի իլէ ինթիլաֆ մուճիպի տիկէր պիւր մէսլէ մէվլուը պահա օլմուշ տըր։ Շէօյէքի Մէճիւի ի Մէպուսան Այան քետթիւի-նէ մահիյէ 3000 զուրուշ թախսիա էթմիւ իքէն Այան մէճիւի պունու էնէմիյէթէ սլմայարազ թէքրար մէզքիւր քետթիւպէ 4000 զուրուշ մա-աշ վէրմէքտէ օլմուշ վէ պու պապտէ թալէպտէ պուլունմուշ տըր։ Այանըն պու թալէպ վէ մու-ամէյէսի էքսէրիյէթ ի սրա իլէ բէտտ էտիլմիւ տիր։ — 486նի ինթիլաֆ մալիյէ նազըրընըն նութգու վէ պիւստէ մէսլէյսին տախիթէնգի-տաթ վէ միւսազաշաթ վուզու պուլմուշ տըր։ Գօզմիսի էֆ. սօն իսթիլիւրազ մէսլէյսի հազ-գընտա սէօյէտիյի սըրատա «7—8,000,000 աչը-ղը օլան պիւստէտէ 200,000 լիւրա զիյանընա (սօն իսթիլիւրազըն ֆազլա ֆաիլինի տէմէք իս-թէմիւ տիր) սէսլէպիյէթ վէրէնէրէ եիւրէքսիզ, մէրնամէթսիզ, ճանավար տէրիւ» տէմիւ տիր։ Պունուն իւզէրինէ մէճիւտէ ազիւմ փաթըրար վէ կիւրիւթիւկէր վուզու պուլմուշ վէ «Աչա-ղընա էն, սէօղիւնիւ կէրիւլ,» նիտալարը իլիտիլ-միւ վէ նիսպէթ Գօզմիսի էֆ. սէօղիւնիւ կէրիւ ալմազա ինպար էտիլմիւ տիր։ Պիւստէ միւ-զաքէրէսինիւ տէվամը էրթէսի ինթիւմայա թէրք էտիլմիւ տիր։

ՏԱԽԻԼԻ

Ետէնէ իրաւ օլունան առաքիլ ի օսմանիյէ Հուտէյտատա ճէմ օլմուշ օլուպ Մէնահէ իւզէ-րինէ եիւրիւմէյէ պաշամըչյար տըր։ Ասլար իլէ իլք մուհիմ միւսատէմէնիւ օրատա վազը օլա-ճաղը չօգ ինթիւմալ տըր։ Իմամ Եահա քէնտի գոււվլէթինի օրայա ճէմ էթմէքտէ վէ Սէյիւ Դորիս անա գոււվլէ ի իմտատիյէ իրաւ էթմէք-տէ տիր։ Ասլար Փետր. 22 կէճէսի թաաղտա պուլունան միւթի էհալի իւզէրինէ պիլ հիւ-ճիւմ անլէրէ պէօյիւք թէլէֆաթ վէրմիւ տիրէր։ Փետր. 23 սապահը Սէյիւ Հիւսէյին առաքիլին

մուսավէնէթիլէ տարար իւզէրինէ եիւրիւկէրէք մաղտուր էհալիյի թախիւս վէ առլարը թարա էյլէմիւ տիր։ Միւրաչ Րիզա պէյ՝ մալիյէթինտէքի գոււվլէ ի առքէրիյէ իլէ իքի գօլտան եիւրիւկէ-րէք Հուտէյտա վէ Հարազ Էօլու իւզէրինտէ էն մուհիմ կէչիտ նօզթաւընա հաքիմ թէփէյի պիւր հարա թուլմը, վէ Հէճիլէյէ տօղրու Ա-թարա իւզէրինէ եիւրիւմիւ տիր։ Մէնահէ վէ ճիւլարընտան թարա էտիլէն առլար թէքրար գոււվլէ ի առքէրիյէ իւզէրինէ հարաքէթ էթմիւ տիր։ Միւսատէմէնիւ հալա տէվամ էթմէքտէ օլտուղը զանն օլունյօր։ — Պաղտատ մէպուը Պապանգատէ Իսմայիլ Հազըր պէյին Մէարըֆ նէզարէթինէ թային օլունաճաղը թէհազըզ էթմէքտէ տիր։ Սատրազամ փաշա՝ միւսմալիյէ-հին մէզքիւր նազարէթէ թայինի թէմամէն թասվիւպ էթմէքտէ օլուպ տիկէր թարաֆտան Յըրգաճա տա էքսէրիյէթ ի ազիմէ իլէ միւսաի-լէյին թայինի թէնիւպ էտիլէճէյի անպաղըյօր։ — Պիւր խապէրէ կէօրէ տիւվլէ ի համիյէ Կիրիտ մէսլէյսինի չիմտիլիք հալը սիւքիւնէթտէ պը-րազըմասը ֆիքրինտէ օլուպ էվրօիայա հէյէթ ի մուրաիսատանըն իզամընը զայիտ կէօրիւյօրար։ Իհազ խուսուսընըն չիմտիլիք զաթիյէն զայը ի միւմքին օլտուղունը իլան էտիլօրար։ Կիրիտ տէն վարիտ օլան խապէրէրէ նազարէն հէյէթ ի ինրաիլէ ազաւընտան Փէլումիտաքիս իսթիֆա էթտիյի կիւլի, մէճիւ ի ումումի ազաւընտան օթուզը հէփ պիրաէն՝ հէյէթ ի ինրաիլէյի՝ ճէղի-րէնի միւտաֆաաւը խուսուսընտա գայտըզ-լըզլէ իթթիհամ էտէրէք քէնտիսինէ իթիմատ էտէմէյէճէքլէրինի պէյան էթմիւյէ տիր։ Պազը խապէրէրէ պազըլաճազ օլուր իսէ հէյէթ ի ին-րաիլէնիւ տէ իսթիֆա էթմէսի մէրուզ օլմազ-լէ պէրապէր մէճիւսին տաղըտըլմասը տահա զի-յատէ միւսթէմէլ տիր։ Զաթը հազրէթ ի փա-տիլահինիւ իլք պահարտա վուզուը միւթէսալ-վէր օլան Բումէյի սէյյահաթլարընտա պէչ ալթը կիւն Սէյանիքտէ զալաճազարը ըիվայէթ օլու-նույօր։ Վէլի ի ահա հազրէթլէրիլէ շահգատէ-կեան հազարաթընտան պազըլարը, էգճիւմէ հազրէթ ի չէհիյարինիւ պիրատէրլէրի վահի-տէտտին էֆէնաի տախի պիրլիքտէ պուլունա-ճազլար տըր։ — Պէրլինտէն իչար օլունուղընա նազարէն Յունիստէ փարլէմէնթօ աղաւընտան, թաճիլրէրունէ վէ զապըթմանտան միւթէչէքքիլ պիւր հէյէթ ի օսմանիյէնիւ Իլմանիտա թէտղի-գաթտա պուլունմազ իւզրէ մէմէքէթ ի մէզ-

քիւրէյէ տալէթի իշխան Պօն տէր Զօյճ փաշանըն
րիցասէթի ֆախրիյէսինտէ պիր զօմիթէ թէչէք-
քիւլ էթմիշ տիր: - Ինկիլիզ պանտէրալը պիր վա-
փօր իլէ 600 ամէրիգալը սէյյահ կէչէն Փաղար
կիւնիւ շէհրիմիզէ վաալ օլմուշար տըր: - Թիւրքիա
վէ Ավսթրիա արասընտա միւսթիմիշին միւթէ-
զապիլ թէսիմիշն տաիր պիր մուսնէտէնին թէչ-
քիլի զըմնընտա Թիւրքիա թարաֆընտան էտիլէն
միւրաճաաթ Ավսթրիա հիւքիւմէթի թարաֆընտան
զապուլ օլունմըլ տըր: - Հիւքիւմէթ, Իսթանպօլ
իլէ Թիւրքիանըն ազաամ ը միւսթիմիշին սիրա-
սընտա թէլիզ թէլէղրաֆըն թէչէսիս էտիլմէսի
էմրինտէ Մարքօնի շիրքէթի իլէ միւզաքէրաթ-
տա պուլունմազտա տըր: - Գուտս ը Շէրիֆտէն
հազլլաղընա նաղարէն, սօն պիր գաչ ալ զար-
ֆիշտա հաղմուր հաղմաղըր սէպէպտէն էհալի
թէփէլէրէ կիտէրէք տուպար արղ էթմիշտիլէր:
Պիր գաչ կիւն սօնրա օ գաւտար զանի հաղմուր-
լար վուզու պուլմուշ տըր քի օ եիւզտէն եւ-
րուսալէմ ճիւլալընտա օլտուղը միւսթիմիշ Նա-
ֆատա տախի ազիմ խապարաթ վազը օլմուշ
տըր: - Եւֆատա, աղաճ, պինա վէ փօրթիւ-
զալ հասըրթընճա մէյտանա կէչէն զայաթ
45,000 լիրա հիւսալ օլունմազտա տըր: - Ֆրան-
սա իլէ Թիւրքիա արասընտա եւնի պիր իսթիզ-
րազ ազտ օլունմազընա տաիր գուհուր էթմիշ
օլան շայրաթ պիր Ալման զապէթաղը թարաֆըն-
տան թէյիտ վէ թաստիզ էտիլմէքտէ տիր: Եւ-
նի իսթիզրազ 5 միլիոն լիրատան իպարէթ օլուպ
անըն նըսֆ ը պու սէնէ վէ նըսֆ ը տիկէրի կէ-
լէճէք սէնէ թէտիլէ օլունմազ վէ մէպաղը
մէզքիւր Թիւրքիատա չըմէնտըֆէր հօլարը ին-
չաընա սարֆ օլունմազ տըր: - Պու կիւնէր-
տէ Օսմանլը-Եւունան հուտուպընտա թարաֆէյն
ասաքիրի արասընտա միւսատէմէյէր վուզու
պուլմազտա տըր: Պու հաֆթա զարֆընտա
պու նէվտէն հուտուտ հատիսէլէրինին թէքէր-
րիւրիւ հասէպիլէ հուտուտ գարաղօլարընըն
թազվիլէսի զըմնընտա Եւունան հիւքիւմէթի իքի
թապուր ասքէր ճէլալ էթմիրտիլի կիպի հու-
տուտ ը Օսմանիլէճէտէ լաղըմ կէչէն թէտապիլէ
թէվէնսիւլ օլունմըլ տըր: - Հալէպ րուէսաի
րուհանիլէսի վալի Հիւսէյին Քիւզաիմ պէյին զը-
չըն շիտէթիմտէն հասըլ օլան մուզալազա ի ու-
մուլիլէսին թախֆիֆի էմրինտէ պէզլ էյլէսիք-
լէրի հիւմէթի պիթթազտիր պիլճիւմէ սէքէնէ ի
վիլայէթ նամընա պէյանը շիւքրանիլէթ էյլէմիշէր
տիր: - Տիյարպէքիրտէն կէչէն պիր թէլէղրաֆ-
տան անպաղըրընա կէօրէ, շէհր ի մէզքիւրտէ

300 գաւտար Եւհուտիլէր աճըրգտան էօլմէք թէչ-
լիքէսինտէ պուլունմազտա, Մարաշտա զըչըն
շիտէթի սէպէպինտէն 2,000 գաւտար ամէլէ 40
կիւն գաւտար իշիլզ գալմըշար, վէ էթրաֆ գա-
րիլէլէր էհալիսի, աշնի սէպէպինտէն տօլալը
ազիմ միւզալազա իշինտէ տիրէր: Այնթապտա
տախի 40—50 սէնէտէն պէրու միպի կէօրիւ-
մէմիշ սօղուզ վէ գար կէլմիշ օլուպ էհալի
ֆէվզիւլատէ միւզալազալա տիւշար օլմուշ տըր:

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Կէչէն ճիւմա էրթէսի կիւնիւ Փաթրիզ վէ-
քիլի Մանկուհի Սրբազան պաղը լուֆէզա ի
րուհանիլէ իլէ Պապ ը Ալիլէ կիտէրէք Սատրա-
զամ Հազըր փաշա, եւնի տախիլիլէ նաղըրը
Խալիլ պէյ, խարիճիլէ, հարալիլէ, ապիլիլէ նէզա-
րէթիլէր վէ Շէյիս իւլ Իսլամ իլէ միւլազաթ էյ-
լէմիշ տիր: - Իսթանպօլ Ամէրիգա սէֆիրի փաթ-
րիզ վէքիլիլէ պիր թէլէղրաֆ քէչիտէ էտէրէք
միւմալիլէյնի քէչտի եւնի մէմուրիլէթիմտէն տօ-
լալը թէպրիք էթմիշ տիր: - Էյմիսաթին Սինօղը
պուլունտան ազտէմ Բուս հիւքիւմէթինէ միւրա-
ճաաթ էտէրէք եւնի Կաթուղիկոս ինթիխապընը
Սեպտեմբեր այընտա իճրա էթմէյէ միւսաատէ
իսթէմիշ իսէ տէ Բուս հիւքիւմէթինին պու
միւրաճաաթը գապուլ էթմէտիլի իշիտիլմիշ տիր:
- Էյմիսաթինտէքի պաղը մուհիւմ մէվզիլէրի
կէզմէք վէ լաղըմ կէչէն թէտգիզաթ ը թարի-
խիլէյի իճրա էյլէմէք իւզրէ պիր ինկիլիզ հէյէթ ի
ֆէնիլիլէսի թարաֆընտան պիր մէմուր պու քէր-
րէ Գաֆգասիայա կիթմիշ տիր: - Ապիլիլէ նէզա-
րէթի էրմ. ասքէրլէրինին հօրթու կիւնէրինի
սօրմուշ օլմաղլէ Կրօն. Ժողով օլպապտէ պիր
լիսթա թանգիմ էտէրէք թազտիմ էյլէմիշ տիր:
Մէզքիւր հօրթուլարըն սայըսը տօգուզ օլուպ,
Զասիկտէ իքի կիւն օլմազ իւզրէ ճիւմէսինտէ
պիրէր կիւն էրմ. ասքէրլէրինէ թաթիլ վէրի-
լէճէք տիր: - Բօպէրթ Գօլէճին ըէիս ի սապը-
զը Նիւ-Եօրգտա Հալ Յառաջդիմակաճ Էնկերակ-
ցաթիւնըն իլք ալէնի ճէմիլէթիմտէ Իզմիրեան
Սրբազանըն վէֆաթը միւսասիպէթիլէ պիր
նութզ իրատ էտիպ, միւթէվէֆֆա Հայրապէս
հազընտա քէչտի թէհալիւրաթընը պէյան էյլէ-
միշ տիր: Այնի սուրէթլէ Ներսէս Փաթրիզի
տախի զիքը էտէրէք պու զէվաթ ը մէհուրէյին
էրմէնի գալմընա իւզէթ կէթիլմիշ քիմսէլէր
օլտուղընը պէյան էթմիշ տիր: Այնի ճէմիլէթ-
տէ Տօգ. Գալլիլէիւան վէ Վեր. Մ. Կ. Փափագեան
տախի իրատ ը քէլամ էթմիլէր տիր:

Փ Ր Օ . Ճ Է Մ Ա Ա Յ Ը

Փրօֆ. Հ. Յ. Ճէճիգեանըն թէհիքէյի կէ-
չիրմիշ օլուպ կիւնտէն կիւնէ էյիլէշմէքտէ օլ-
տուղունու պա մէսէրէթ պէյան էտէր իզ : —
Ատանաոան Յակոբ աղա Մասէրէճեան Ա.Ֆ.
Գարահիսարը քիլիսէ պինասընա պիր Օսմ. լիրա
խանէ իլլէմիշ տիր : — Ամէրիգատան Յովհաննէս
Մուշիկեան էֆ. Ուրֆա չօպանը Վեր. Եղպա-
նա, Ենովք Սահակեան էֆ. Այնթապ Հայկ
քիլիսէսինին «Տուա Շիրքէթի»նէ վէ Մ. Զա-
մալեան էֆ. Խարնը քիլիսէսինէ պիրէր սէնէլիք
Բահնիւնա հէսիյէ էտէրլէր : Խարնը ճէմաաթը
կիլի իլթիշաշ էսնասընտա միւթէզարրուր օլան
ճէմաաթլարա Բահնիւնա խանէ էթմէք իսթէյէն
տօսթլար պուլունուրա միւնասիպ մահալլարա
պիրէր նուսիսէ կէօնտէրլիզ : — Ազգապետ
Յակոբ էֆ. Պոյաճեանըն քէրիմէսի Տիկին Մա-
նուկեան գըսա պիր խասթալըզտան սօնրա Սալը
կիւնիւ վէֆաթ էյիլէմիշ տիր : Միւմարիլէյէն պէ-
յան ը իշթիրաքը հիսա էտէրիզ :

Խ Ա Ր Ի Ճ Ի

Յրանաա Մէպուսան մէճիսինտէ Գապինէ
լէհինտէ իթիմատ ըէյի թօփլանտըզտա Էքսէրի-
յէթ անճազ 16 ըէյ գիյատէ պուլունտուղուն-
տան Գապինէ պուլը իթիմատըզղղա Կազըն
պիր շէյ ատտ էթալիյինտէն իսթիֆա էթմէյի
տիւշիւնալլէր տիր : Մ. Պրիյան իլէ Մ. Փիշօն Է-
շան իսթիֆալարընը վէրմիշ օլարազ Մ. Ֆալիյէրին
անլէրէ մէմուրիյէթլէրինտէ տէվամ էթմէլէրինէ
տաիր իզտամլարընա ըաղմէն իսթիֆատա խարար
էտիյօրլար : Գապինէ սիւզուլէ էտէրսէ Մ. Տէլ-
գասէնին Գապինէ ըիյասէթինէ կէշմէսի ինթի-
մալը պուլունտուղունտան՝ Ալմանիա պու թէպ-
տիլաթը նախօշնուտի իլէ թէլազզը էթմէքտէ
տիր : — Պիր ըիվայէթէ կէօրէ՝ Բուս, Յրանսըզ
վէ Ինկիլիզ ասքէրլէրի թիպէթէ կիլիմիշ տիրլէր :
Լաքին Բուսիւնըն՝ Հինտիսթան հուտուտունա
Եազլաշմաը Ինկիլթէրրանըն իշինէ կէլմէյէճէ-
յինտէն պու խապէրին սըհէթինէ չիւպհէ էտիլ-
մէքտէ տիր : — Ալմանիա փարլամէնթօսընտա
օրտունըն իպահընա տաիր լայիհանըն միւզաքէ-
րէսի էսնասընտա Միլլի լիպրէլլէրին ըէլիսի Հէր
Պէսրմէն տէմիշ տիր քի, «Ալմանիա օրտուտու-
նա սարֆ օլունան մէպլաղըն պօշա կիթմէտի-
լի, պու Կազընլարտա Պալզան պիւհրանը թա-
րիլիյէ իսպաթ օլունմըշ տըր : Տիւնեանըն
սուլհ ու սէլամէթի Ալմանիանըն քէնտի քէսքին

գըրըճընը քէնտի միւթթէհիտի լէյիլնտէ թէրա-
զինին կէօզիւնէ աթմասըլա թէլէմին էտիլմիշ
տիր : Տիւնեանըն սուլըն Ալմանիա սիւնկիւլէրի
իւզէրինտէ տուրույօր : — Չին հիւքիւմէթինին՝
Իլի մէսէլէսինէ տաիր Բուսիա ուղրիւնաթօլունա
վէրալիյի ճէվապ հէր թարաֆըլը գանաաթպալիշ
սալըլմիշ տըր : — Մ. Ամէրիգա իլէ Գանատա
արապընտա թիճարէթճէ պիր իթիլաֆ հուսու-
լունա տաիր իքի մէմէքէթին փարլամէնթօլա-
րընա թապտիմ օլունան լաիհա Ամէրիգա փար-
լամէնթօսընտա ազալլիյէթ թարաֆընտան շէտիտ
մուխալիֆէթէ թէսատիւֆ էթմիշ օլուպ, անլէր
մէճիսին պու այ զարֆընտա խիթամ պուլաճազ
իճթիմա միւտտէթինտէ մատտէ ի մէզքիւրէնին
պիթմէմէսինէ չալըշմագտա տըրլար : Պու իճթի-
մատա Գօնկրէ մէսէլէ ի մէզքիւրէյէ գաթի պիր
ճէվապ վէրմէզ իսէ, ըէլիսի ճիւմհուրըն՝ պիր
գաշ այ սօնրա Գօնկրէյի իուսուսի իճթիմաա
տալէթ էտէճէյի գանն օլունույօր : — Մ. Ամէ-
րիգանըն մէպուսան մէճիսի իքի պէօլիւք տէ-
նօք Կափաղըմազ իշին 6,800,000 Ինկ լիրասը
թախիս էյլէմէյէ գարար վէրմիշ տիր : — Բու-
սիա իլէ Իրան հուտուտընտա Ասթարա Եազը-
նընտա, Բուս ասքէրլէրի Շահնէվէն գապիլէ-
սինտէն պիր շաքի իւզէրինէ հիւճուլ էթտիք-
լէրի սըրատա պիլա սէպէպ Նէրամուն գարիյէսի
Էհալիսինէ թէսալլուլէ էտէրէք պիր թազըմ Է-
ֆալ ը վահշիյանտէն պուլունտուղար, վէ գարիյէ
Էհալիսինտէն 50 քիշի թէլէթ էթմիլլէր : Բուսիա
սէֆիրի պու հատիսէտէն տօլալը Իրան հիւքիւ-
մէթինէ պէյան ը թէէսսիւֆ էյլէմիշ տիր : — Բու-
սիատա Եէհուտիլէրին պաղը մահալլարտա թէ-
վաթթուն վէ թէմէքքիւն էթմէսի մէմուլ իտի :
Պու քէրրէ Տոււմա 138 ըէյէ գարալը 208 ըէյ իլէ
մէզքիւր գաիտէյի լաղվ էյլէմիշ տիր : — Յրան-
ա հիւքիւմէթի կէլէճէք Մալիս ալընտա Փա-
րիգտէ պէյն էլ միլէլ Սըհիյէ Գօնֆէրանսը իճթի-
մա էտէճէյինի խապէր վէրէրէք, Էվրօփա վէ
Ամէրիգա տէվլէթլէրինի մէզքիւր Գօնֆէրանա
իշթիրաքա տալէթ էյլէմիշ տիր :

Միւսրիի ի մեսուլ վէ սահիպ ի իսթիյազ
Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Օ. ԱՐՁՈՒՄԱՆ ՄԱԹՊԱՍՅՈՂ

Տէրիսաստէթ, Զոգմազճըլար, Յակոբեան խան